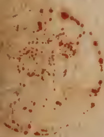
3. 1.

Centuria
EXQUISITISSIMORUM
SYMBOLORUM
ET
EMBLEMATUM

Historiarum Sacro - Prophanarum
Moralium & Politicarum Cultoribus
perquam utilis & necessaria
Ex Eruditissimis Prisci & moderni sæculi
Auctoribus Collecta
Quæ propter illorum Præstantiam
tanquam
Continuatio famosi
JOACHIMI CAMERARII
intitulari potest

FRANCOFURTI
Sumptibus LUDOVICI BOURGEAT
Moguntinensis Bibliopolæ Academici
Typis CHRISTOPHORI KüCHLERI
ANNO M. DC. LXXX.

SELECTA EMBLEMATA SACRO-POLITICA.

I.
TRINUNUM.

Est Deus, esse suum, noscendus Trinus & unus;
Prende fide, humanâ quod ratione nequis.

I.

DEUM esse TRIUNUM Christianâ veritate profitemur, & cuncti in Baptismate confessi sumus ac vovimus. Attestatur id Christus, Matth. 28. *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti.* Et S. Joannes 1. Joan. v. *Tres sunt, qui testimonium dant in Cœlo: Pater, Verbum, & Spiritus sanctus.* Tres sunt personæ non una; ideoque distinguimus sed unam ab aliâ non separamus. Patri attribuitur Potentia, Filio Sapientiâ, Spiritui Sancto amor & bonitas. O pater, ô Fili, ô Spiritus Sancte! Unusquisq; vestrum Potens est, imò Omnipotens. Unusquisque Sapiens, imò ipsa Sapientia. Unusquisque Bonus, imò ipsa Bonitas, A Vobis sunt omnia, per Vos omnia, in Vobis omnia. Imò á Te, per Te, in Te (quia una sola es Divinitas, ô S S. TRINITAS) sunt omnia. Attestatur David Psal. 85. *Tu es Deus solus.* Et Ecclesiasticus 1. *Vnus est altissimus Creator omnipotens, & metuendus nimis. Tres sunt, qui testimonium dant in Cœlo &c. & hi tres unum sunt.* 1. Joan. v.

Sed quid Solem intuemur? Si sapimus, oculos claudemus. Fides Talpa sit, oportet. Nimirùm non posse in parvulam fossam exonerari Oceanum, Augustine docuisti. Manu tamen non semel ad tanta mysteria nos duxit Cœlum.

II.

A DEO OMNIA.

In Domino sumus & nos vivimus, atq; movemur,
Spiritus hic radiis omnia Lucis agit.

II.

O omnia, sine labore, sine difficultate, sine
tentia. Creavit omnia, conservat, & ab
ia pendent, atq; in nihilum redirent, sine
nu sustentante. Omnia egent ejus potentia; quia sine illa nec Sol lucere, nec ignis calefacere, nec homo se posset movere. Et cùm homo, Cælum, Sol, Angeli ex nihilo sint, nec actionem, nec motum, nec stabilitatem habent sine illo; *Omnia portat verbo virtutis suæ*, inquit Apostolus Hebr. 1. III. quia sc. nutu & potentiâ sustentat totum pondus creaturarum; quasi Atlas mundi, simul movens, moderans, ac gubernans omnia. Est Deus quasi Currus portans totum mundum, & sustentans omnes creaturas, quæ alioquin redirent, in nihilum; Ipse quoque simul est Auriga, currui præsidens, movens & gubernans tum per se, tum per Angelos; quia eorum ministerio rotas hujus currus movet, regitq; per eas gyrans Cœlos, tempora, resq; omnes fortiter ac suaviter disponens.

III.

FATA VIAM INVENIENT.

Iactatur mundi mediis Ecclesia in undis:
Sed tamen in portum ducit agetq; Deus.

III.

FIDES Christiana & Ecclesia Catholica innumeras passa est persecutiones, non solum hæreticorum plurimorum, qui conati sunt diversimodè destruere fidem Catholicam, sed maximè passa est tribulationes & persecutiones à Tyrannis, Infidelibus, Regibus & Imperatoribus, non uno solùm, vel duobus, sed plurimis, & per universum orbem, ut à Nerone, Domitiano, Trajano, Antonio, Severo, Galeno, Juliano, Decio, Valeriano, Diocletiano, Maximiano, Maxentio, & aliis multis, & tamen nunquam potuit prosterni, licet, persecutiones habuerit non solùm in temporalibus, sed & in spiritualibus. Enim verò fuere, qui non modò verbis, sed & sangvine usque ad mortem eam defendere voluerunt. Tantò autem magis præclara extitere fidei nostræ testimonia, quantò innumerabiles pené Martyres pro ipsâ sangvinem fuderunt. Ait enim Hyeronimus in Prologo Martyrologii quod nullus in Anno dies, exceptis Calendis, in quò non possit Ecclesia Festum 5000. Martyrum celebrare; Et hoc valdè mirabile fuit, quod in toto terrarum orbe, tanta hominum multitudo, pro eo, quem nunquam viderant, tantis se crutiatibus exponeret, ac mortem libenter sustineret; Itaque verum:

Fluctant; ast nunquam mergitur illa ratis

IV.

CÆLESTE TRAHIT TERRESTRE.

Non venit ad patrem, niſi quem Pater attrahat ipſe;
Noſtra Dei eſt manui ſubjicienda ſalus.

IV.

DEI in homines amorem testatur Vocatio, Qui quantus & amor Dei & honor hominis? Indigni tamen amore hoc & honore multi; Ad nuptias vocati adesse noluêre: nemo autem intravit, nisi vocatus; quia Rom. IX. *Non volentis, nec currentis; sed miserentis est DEI.* Et Joan. 6. *Nemo venit ad me, nisi Pater meus traxerit eum.*

Magna Dei attributa hæc duo sunt: Misericordia & judicium; Sic una in Vena aurea inerat Manna misericordiæ, Hebr. 9. & Virga Aron, ad memoriam iræ in seditiosos exercitæ. Pro parvulis & superbis. *Sic placitum est tibi*. Matth. XI. Crede, time; mare ne metiare; Labyrinthum inire fuge. Hoc noris: *Prædestinatio* purè fit, sine intuitu meritorum; quia misericordiæ est actus:

At reprobatio fit intuitu peccatorum, quia justitiæ est.

Cooperari autem debemus vocanti Deo. Conformanda humana voluntas cum Divina.

V.

MULTI VOCATI PAUCI ELECTI

Ad verbi ſonitum divini rarus anhelat,
Pars potior mundi delicias ſequitur

V.

DEUS Sacro in Elogio, se nominat Patremfamilias. Hoc est nomen, quod sibi ipsi tribuit Deus, & adeò illi convenit, ut dicat Job. XXXVIII. *Quis est pluviæ Pater? aut quis genuit stillas roris?* Omnium rerum Pater vocatur, usque & guttæ aquæ, & roris, quia omnia creat & conservat. Non dicitur Dominus familias, quod est nomen Majestatis, sed paterfamilias, ut nos confortet atque invitet, ut libentissimè ad ejus servitium accedamus. Verum homines adeò sunt ducibiles ad proficiscendum in vineam Sathanæ, ut quamvis non vocentur, aut præmii aliquid illis promittatur, omnes illuc pergant.

Adulterinæ plantationes, Sap. IV. Plantæ illegitimæ, quanquam bene agere proponunt, cum vocantem Deum, ac prædicationem audiunt, postquam tamen illic exeunt, nihil est amplius. Sicut ova, quæ sunt in igne, sudant & à se guttas aquæ emittunt: ab igne verò separata, ut ante sicca remanent. Unum est ex signis reprobationis, quod quis prædicationes audiat, nec ex illis fructum percipiat. Affirmat id Paulus: *Terra sæpè venientem super se bibens imbrem, & germinans herbam opportunam illis, à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledictio proxima, cujus consumatio in combustionem* Hæbr. VI.

VI.

NOSTRUM POLITEUMA IN COELIS.

Patria non nobis hic eſt; quærenda supernè;
Hanc pete, ſuſtuleris ſi grave carnis onus.

VI.

JUstus est in patriam amor. Hunc omnibus natura insevit, ut vel sangvinem pro ea fundere dulce sit, & gloriosum. Dulce etiam ac delectabile est vitâ, luce, præsentibus gaudere: verùm ad alium longè eminentiorem homo creatus est finem, nempè ut hîc in terris Deo serviat, obtemperat, colat, amet, ac tandem finita mortali hac vitâ, eo in Cœlis fruatur æternùm. Ne assimiletur Epicureis, qui Deum, ejusque providentiam negârunt, ac libidinibus fuere & voluptatibus deditissimi, Horat. lib. 1. Epist. 4. Complures terræ filii, Struthionis instar, volare nescij, mentem ad superna tollere nesciunt, humi tantùm cursitant, ac per ima repunt, pressi & amore terræ ac pondere. Ast in Cœlum cum S. Augustino in Soliloquio animæ, c. 21. elevanda mens est, dicendumque: Si, mi domine, pro corpore hoc ignobili & corruptibili tam magna & innumera beneficia præstas à Cœlo, aëre, terrâ, mari, luce ac tenebris, calore & umbrâ, ventis & pluria &c. Qualia, quæso, quám magna & innumerabilia erunt illa bona, quæ præparasti diligentibus te in Cœlesti illâ Patriâ, ubi te videbimus facie ad faciem! Si tanta nobis facis in carcere, quid ages in Palatio? &c. Illuc itaque aspira. Illuc per bona operam Scalam tibi fac, ut in Cœlum concendas.

VII.

IBI COR, UBI THESAURUS

Quid mihi cum vanis theſauris? Nam cor ibidem
Eſt, ubi theſaurus, Chriſtus, in arce Poli.

Aurum

VII.

AUrum sitiunt mortales; & proptereà tanta est temporalium cura, ut patet in diversis hominum laboribus; alii namq; in Scientiis, alii in mechanicis artibus, alii in agricultura laborant.

Impiger extremos currit mercator ad Indos.

Atq; idcircò Poëtarum nonnemo eleganter cecinit:

Numerus honoratur, sine nummis nullus amatur.

Nummus ubi loquitur, Tullius ipse tacet.

Verùm nihil iniquius, quàm amare pecuniam, inquid Ecclesiasticus. Et veteres dixêre, nihil esse tam angusti animi, tamq; parvi, quàm amore divitias. Nihil honestius, magnificentiusq;, quàm pecuniam contemnere, si non habeas, si habeas, ad benificentiam liberalitatemq; convertere. At complures majorem habent Marsupii curam, quam vitæ, ut est apud Novium, de propr. rerum. r. Dixerim ego quam vitæ æternæ, terrenis tantùm per fas & nefas inhiantes, atq, ibi Cor eorum, ubi thesaurus, dicente Christo. Enim vero in Cœlis thesaurirandum; qui id agunt, veras sibi, firmas ac nunquam perituras acquirunt divitias; nam ut canit Mantuanus:

Est requies illic, illic æterna voluptas,
Perpetuus splendor, gaudia, risus, amor.

VIII.

DESINIT HUMANUM DIVINUM INCIPIT.

Deficit humanum, ne defice, quando levamen;
Nam Deus ultrà huminum fugerit unus opem.

Spes

VIII.

SPes ac fiducia in Deum nunquam est deponenda; Hujus rei in David vide admirabile exemplum II Reg. XIII. Job tributationes adeò depressêre, ut omnes eum ad priorem fortunam nunquam reversurum crederent, at hac eum abysso educit Deus, sterquilinium in jubilum commutat, divitias ei multiplicat, ac centum quadraginta annos vitæ addit. Jonas, quamtumlibet duplici ergastulo, ventre scil. Ceti ac Maris conclusas esset, Deus tamen ad eum penetravit, atque incolumen in littus stitit. Jonæ III. Daniel in lacu Leonum, Regio Sigillo obsignato, versabatur, quà nemo adire præsumebat, Deus tamen eundem ingressus est, ac Prophetam in libertatem vindicavit. Dan. VI. Spes nobis hîc peregrinantibus est baculus, quo nixi sustentamur, ac viarum molestias superamus, etiam tunc, cùm gravissimæ nobis incombunt. Illa fluctuantis animæ sacra est anchora, tutissimum salutis perfugium, quo omnes hujus vitæ, vere furentis Oceani, fluctus ridentur.

XI.

SUPRA NATURAM PRÆSTO EST.

Crede tibi noceat, nec terra, nec unda, nec ignis,
Si tibi naturæ Rector & Autor adest.

Nihil

XI.

NIhil Deo est impossibile, ac penes eum omnium locorum claves custodiuntur; ingreditur ille, & egreditur, quocunq; visum fuerit. Extremis in necessitatibus suos servat, eisq; fert opem. Tres hi pueri in succensâ fornace constituti erant, flammis undique circumvallati, adeò, ut nullus effugio locus pateret? illa tamen omnia vis divina penetravit, atque ipsos incendio liberavit. Dan. 11. Quomodo si rugiat Leo, & catulus Leonis super prædam suam, cùm occurrerit ei multitudo pastorum, à voce eorum non formidabit, &c. Sic protegit Dominus &c. Isai. XXXI. Ecce, quod verbis exaggerat Dominus sedulam curam, quã de servis suis gerit! duabus dissimillimis rebus se confert: Famelicis Leonibus, & avibus volentibus nidos protegere; quorũ alteros naturales vires fulciunt, universos timores contemnant: alteras verò intimus pullorum amor compellit, ne ulla pericula pertimescant, Leo famelicus nullâ Pastorum cohorte, nec canum latratibus deterretur, ut prædam è dentibus dimittat; Avisq;, quamvis imbecillis sit, ut pullos tueatur, nullum timet periculum; amor enim vires addit, quæ sibi à natura negantur. Quibus similitudinibus voluit dominus demonstrare, quàm securi sint servi sui, siquidem ad defensionem eorum tam supernum amorem ac potentiam habent.

X.
TRAGICUS TYRANNORUM EXITUS.

Viq; dolisq; strophas nectit sine fine Tyrannus:
Sed tragicam metam non superare valet.

X.

TYranni nec lege diriguntur, nec ratione; ſtat pro ratione voluntas. Hi ſunt perſecutionum Aquilones, Auſtriq; trucas. Prodit Damaſus Papa, in vita S. Marcelli, ſolum Diocletianum brevi tempore XVII. Chriſtianorum millia exquiſitis necibus diſcrutiaſſe. Euſebius de ſua prodit ætate, in Hiſt. Eccleſ. Lib. VIII. c. II. carceres omnes Chriſtianis refertos, nec aliis locum maleficis fuiſſe; Ea tempeſtas CCXXX. obſorpſit. Cætera quis fando memoret? Succeſſerunt Hæreticorum turbines: Arianorum, Copronymi Imp. Iconoclaſtæ; Quis Turbo Lutherus? Quæ Furia Calvinus? Dicamne? *Nunc Cinis eſt, ubi Troja fuit.* At funeſti fuêre Tyrannorum exitus. Infelices nacti mortes ſunt Hæretici.

Virg. VI. Æn. *Diſcite juſtitiam, moniti, & non temnere Divos.*

XI.

SIC PORTARE SUOS DEVS ADSOLET.

Quisnè Aquilam excelso fore credat in æthere tutam?
Et tutum, quem alis fert Deus ipse aquilæ;

Majo-

XI.

MAjori semper necessitati accurrit Deus: Ut cor lateri adest infirmiori sinistro, & ipsi pavore palpitanti sangvis affluit opitulaturus; ita Dominus. Videntur justi, quasi quorum obliviscatur Deus: Licet verò corpus patiatur, animam ipse gratià roborat ac recreat. Tangi sinit corpus, at animam servat, Dei thalamum, eamq; dona gratiæ plura, quàm Salomonis lectulum ambiunt. Semper præsto suis adest Deus. Sennacherib Assiriorum Rex arctissimè obsidebat Hierusalem, Et Rex Ezechias orabat Dominum: permisitq, Deus ad extremum discrimen adduci Davidem & Ezechielem; & eo in articulo liberat. Beatus, cujus Dominus defensor ejus. Sub umbra alarum suarum eum proteget: Itaq; si exurgat adversum illum prælium, si castra erga eum consistant, non timebit; Dominus protector vitæ ejus, à quo trepidabit?

XII.
SIC LIBERAT PERICULIS.

Tum Domino servire tenetur & ignis & æther
Eripere ærumnis cum volet ille suos.

Per

XII.

PErsequebatur Israëlitos Pharao, & ad unum omnes internetioni dare volebat: verùm tollens se Dei Angelus denocte in columna ignis, de die in nubis illos columna ducebat protegebatq;. Dominus, ait Regius Propheta, Protector vitæ meæ, à quo trepidabo: custodit suos per Angulos Deus, multis periculis corpus ac vitam nostram eripiens; cum enim vita nostra variis sit obnoxia casibus ac discriminibus, ab elementis, animalibus, dæmonibus atq; hominibus, ab his hominem protegit Angelus. Immittet inquid Psalmista, Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Protectio hæc manifestè apparuit circa Tobiam, cap. VI. & XII. Apparuit & in filiis Israël, quos per varia pericula deduxit Angelus, Exod. XIII. Hinc & Judith gratias agens de hac protectione dicebat, Exod. XIII. Vivit Dominus; quia custodivit me Angulus ejus, &c. Quoties ergò vel iter, vel opus alipuod periculosum aggredimur, Angelo, tanquam protectori nos committamus, dicamusq;

Angele qui meus es Custos, pietate supernâ
Me tibi commissum serva, defende, guberna,

XIII.

REX REGVM REGES REGIT.

Cor Regis in manu Dei est;
Is flectit illo, quò velit.

XIII.

CORda Regum in manu Dei sunt, ex, quocunq; voluerit, inclinat. Probos juxta cor suum, dyscolos pro populorum noxis evehet. In furore suo Reges concedit, & in indignatione sua affert. In pervicacis plebis flagellum Reges sublimat. Reges regnare, & conditores legum justa decernere præstat. Regum baltheum dissolvit, & renes eorum fune præcingit. Despectionem super principes effundit, & oppressos revelat. Sedes ducum superborum destruit, & mites pro eis surrogat. Consiliarios in stultum finem, & judices in stuporem adducit. Gentes multiplicat, & perdit, subversasq; in integrum restituit. Regum à se evectorum ministeria perpendit, & cogitationes scrutatur. Profunda de tenebris revelat, & umbram mortis in lucem profert. Apostasiam Regibus, & impietatem Ducibus imperterritè exprobrat. Gentes in virga ferreâ regit, & Cedros Libani confringit. Nullius personam respicit, nullius magnitudinem veretur. Pusillum & grandem æqualiter curat, cuiq; pro meritis retribuit. Judicium durissimum Rectoribus minatur, Hierusalem in lucernis lustrat. Potentes potenter torquet, fortiores fortiùs cruciat. Cui appropinquare, clarescere est, Quem timere, gaudere est. Cui servire regnare est.

XIV.

SORTES HUMANÆ.

Sortes homuntio jacit:
Dei sed ad nutum cadunt.

XIV.

Sortes ducere assolent mortales. In scripturà sunt dispares: bonæ & malæ. De bona bonorum gloriatur Paulus Col. 1. Qui dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum. In hanc sortem, ut duceret idem gentes, sc. vocatum, ait: Actor. xxvi. Ut convertantur à tenebris ad lucem, & de potestate Sathanæ ad Deum &c. De malorum sorte malâ, Eccles. vi. inquid: Animam nequam disperdet, & deducet in sortem impiorum. Infelix sors, vanâ ac momentaneâ. Jam verò hoc etiam attende: sors bona à solo Deo est: Sortes mittuntur in sinum; sed à Domino temperantur, Proverb. xvi. Ita Dei gratia datur, cui vult prædestinator Deus. In hanc vocamur. Huic cooperandum. Similes esse debemus lapidi Abeston, de quo Plinius lib. xxxvii. cap. x. Alber. Mag. & Isid. l. xvi.

Arcadia tellus lapidem producit Abeston:
Ferreus huic calor est; naturæ mira potestas;
Nam semel accensus conceptos detinet ignes,
Extingvique nequid pellucens perpite flammâ.

Tales & nos esse oportet. Semel accensi ab alto, minimè à Dei charitate.

RE-

XV.

REGIO HAVT RELIGIO

Non mihi Religio Cordi eſt, ſed amor regionis;
Nimirum Regio in Religione latet.

NON

XV.

NOn difficili, nec improbabili conjecturâ perspicere licet, bella nonnunquam Religionis prætextu adornari quæ tamen eo collimant, ut Regiones prædivites per nefas occupentur. Sub palliatâ fictaq; sanctitate Lupum gestant Fel sub melle latet.

Nil minùs, quam Religio eis cordi est:

Verùm eis decantatum illud convenire certum:

Nulla fides pietásq; viris, qui castra sequuntur.

Templa resque Deo dicatas, vel ut Antiochus & Heliodorus, prophanant; Sacratas Deo Virgines opprimunt; humana divinaque jura contemnentes; sed tandem, ut præfati puniuntur à Deo, ac pessimâ morte intereunt; Itaque ruminandum eis illud Virgilij:

Discite justitiam moniti, & non temnere Divos.

XVI.
FUIMUS TROES.

Aërâ quod lustras pedibus, lustravimus unos,
Nunc scipione fultus, vix solùm geto:

Vana

XVI.

VAna est juventus, dissoluta. Seria haut sapit, nec capit. Extollitur. Delirat. Cœca est. Senectutem minus æstimat, contemnit. Cùm stolida sit, sapientem se reputat. Nihil non audet. Est inconsulta juventus, Mollis. Effera. Corona verò senum, multa prudentia. Consilium, ratio, & prudentia in senibus est; Senes itaque honorandi. Vitia, ceu Syrtes, effugiunt; nihil ad omne consortium illis commodius est, quàm Resp. atq; privatas felicissimè regere: despicere malos impetus, ac vincere, qui animos nostros inconsultè diripiunt: & consulere juventuti, ac parcere; quid ipsi fuerint, quid tunc senserint, nondum immemores: digni denique, qui longâ senectute suâ Sapientiâ fruantur.

XVII.

MUTUA RERUM METAMORPHOSIS.

Ignis aquæ vires, vice mira, aqua concipit ignes;
Mutua naturæ semina quæque gerunt.

XVII.

AJunt Theologi: Quidquid potest facere causa secunda, nobiliori & altiori modo potest causa prima. Hoc præsupposito, certum est, naturam posse unam in aliam convertere substantiam; dicit enim Aristoteles: Alimentum per naturam convertitur in substantiam aliti. Virtute caloris gallinæ Ovi substantia in Gallinam convertitur; Videmus quoq; terram, inter cætera ignobiliorem, virtute Solis producere aurum, argentum, uniones &c. Hinc Philosophus 4. Meteor., virtute Solis terræ humiditatem converti in arbores, gramina, vinum, oleum, balsamum, ac similia. Isidorus in lib. Ethymolog. refert esse in Scotia fontem, quidquid in eum conjicitur, mox verti in lapidem. In Hybernia esse alium, si baculus injiciatur, partem quæ aquam tangit, in lapidem, alteram, quæ in terram figitur, verti in ferrum. Alchimistæ æs atque hydrargyrum in argentum purum convertunt. Si ergo Natura unam in aliam potest convertere substantiam, à fortiori Deus naturæ Author, cujus est immensa potestas, in quo cunctæ perfectiones altiori modo, quàm in creaturis extant.

XVIII.

ALLEIN MEIN.

Impatiens conſortis Amor: ſic turturis inſtar,
In morte ac vita Tu mihi ſola places.

IN

XVIII.

IN recenſendis mortalium affectibus, præter fas ac humanitatem foret, amoris oblivíſci, qui in omnium animis, niſi prorſus barbaris, regnans, tamen quoſdam vehementiùs ſuis imbuit curis, ſibiq; propiùs addicit. Eſt autem blanda & irrequieta cupiditas, iis ipſis placendi, qui nobis ſive ſorte, ſive ſuâ virtute, ſive noſtro deniq; errore placuerunt. Et is quidem, velut inſidiis, ita irrepit, ut nos anté ſentiamus amare, quàm inſtituamus de amando conſilium. Neque arduum in ipſis initiis eſſet excutere tantum pondus, niſi ſenſim, neq; ſine ſuavitate incumbens, ita eos ipſos ſuis lenociniis caperet, quos affligit, præſertim inexpertos, ut putent inhumanum facinus fore, ſibiq; omninò incommodum, ſi influentis mali dulcedinem à ſe auſint ſevero imperio arcere. Hoc autem affectu, ſi inſtitutio recta acceſſerit, nihil in mortalibus magis eximium. Conſortis verò minus eſt patiens.

XIX.

VULGARE EST CARUM.

Quod rarum carum Falsum est; vulgare quod extat,
Omnibus est charum; sic tibi ut Ova probant.

Omnia

XIX.

OMnia chara eſſe, quæ rara, plerique autumant; Aurum Arabicum, gemmas ex Indiis allatas, corallia, uniones, margarithas, cæteraq; è ſecretis terræ viſceribus eruta, magnaq; induſtria conquiſita extollunt, eaque in prætio habent; quod rara ſint, ea ab omnibus ſuſpiciuntur. At vulgare quidem extat Ovum; magnæ nihilominus utilitatis eſſe nemo negaverit, Finxêre quondam Ægyptii Deum in ore ovum tenentem, ac per illud demonſtrarunt, mundum ab ipſo creatum; Ovare itaq; licet, velut olim Reges ibant Ovantes.

XX.

FINITVM PRODVCIT INFINITUM.

Innumeros numerus numeros numerabilis edit,
Cantio ceu miris fert variata modis.

Infi-

XX.

INfinitè in infinitum Musica condignè extollitur. Vocatæ sunt Nymphæ, quod Aron apud Horatium notat illo versiculo:

Vidi docentem, credite posteri,
Nymphasq; discentes.

A Cano Camœnæ dicuntur, ut Festus, Servius, ac Macrobius docent, Carmen suave dant Olympiades Musæ,

Musæ, quæ pedibus magnum pulsatis Olympum,
Plectra gerens Errato, saltat pede carmine vultu,

Cantus suavitate Poëtas reddunt glorriâ immortales, ac posteritatis memoriæ commendandos, Gloriâ & Sapientiâ animos ad cælestium contemplationem, ut autumat Fulgentius, elevant. Cantus suavitate ab omnibus plurimi æstimantur. Cantilenarum sunt Præsides. Lycurgus, ut refert Plutarchus, bellici exercitationi studium Musicæ admiscuit, quo bellandi vehementiâ, modulatione temperatâ, consonantiam convenientiamq; haberet, Musis, antequàm pugnas iniret, litans, quò & oratione, præclarâq; memoriâ digna facinora pugnantes ederent.

XXI.

LA HONRA ET, ALMA DESTA VIDA.

Esse suum, & vivum Virgo retinebit honorem;
Devirginata hunc perdidit.

XXI.

INter omnes mulierum Status primatum Virginitas tenet; Undè D. Hieron. ad Nataliam: Tria præcipuè sunt genera metallorum: Ferrum, Argentum, aurum: Ferrum est Castitas conjugalis. Argentum vidualis. Aurum est Virginitas. Virginitas est ut Regina, Vidualitas ut Domina, Conjugalitas ut ancilla. Virginitas ut Patria, Vidualitas ut portus, Conjugalitas ut pelagus; Sicut ergò Aquila inter volucres, Lucifer inter Stellas, gemmaq; inter lapides, ita excedit matrimonium, & viduitatem Virginitas. Illa est ficut Lux Solis, viduitas ficut Lux Lunæ, matrimonium ficut Lux stellarum. Inæstimabilis Virginitas thesaurus. Nè perdas; Recuperari nequid. Non potest coronari corrupta. Ut sericum est, quòd cum in lutum cecidit, nunquam perfectè abluitur.

——————— *Veneris detergè mephytim.*

XXII.

SOLUS CUM SOLA.

Et faciles flammas præsenti stramen ut ignem
In re concipiet: sic juvenilis amor.

XXII.

FAcili negotio amoris impuri flammas juvenilis concipit ardor; quem cavere tamen possunt, atque aliorum exemplo etiam tenentur. Judith mulier vidua, cum ad recens connubium impelleretur, cilicium ornatum prætulit, objecitq; libidini jejunium. vigilias somno, & otio laborem, inquit Sabellicus. Anna Phanuelis filia, post septimum connubii annum, vidua facta, ad quartum usque & octogesimum castè vixit. Idem in exemplis: Essenii, populi Syriæ, vitam olim duxerunt alienam ab omni mulierum commercio, Venere abdicatâ, inquit Plin. lib. 5. c. 17. Penelope, Icari filia, nullis procorum blandimentis, nullis pollicitationibus adduci potuit, ut, absente per viginti annos marito, Ulysse, castitatem corrumperet; Undè Prop. lib. 3.

Hæc etiam clausas expugnant arma pudicas,
Quæq; terunt fastus, Icariote tuos.

Ovid, lib. 3. Eleg.

Penelope mansit (quamvis custode careret)
Inter tam multos intemerata procos.

XXIII.

TALIO.

Per quod quis peccat, per idem punitur & idem;
Incidit insidias, quas alij peperit.

XXIII.

NEmini malum imprecari, aut vim inferre licet: in illam namq; foveam, quam aliis struxêre, incidunt: Thrasius seu Thrasillus, quem ad exorandas à Jove pluvias Busirim docuisset hospites immolare, interfectus est omnium primus. Ovid. in Ibin.

Vtqui post annos sacri monstrator iniqui,
Elicuit pluvias victima caesus aquas.

Perillus quoq; in tauro æneo (quem ad reos torquendos excogitaverat) à Phalaride combustus est. Ovid. in Ibin.

Aere Perillaeo veros mitere juvencos,
Ad formam tauri conveniente sono.

Idem Lib. 4. de Arte amandi.

Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
torruit, infelix imbuit autor opus.

Phalaris quoq; Tyrannus eodem posteà tauro inclusus, & crematus est, quò alios priùs suffocaverat. Ovid. in Ibin.

Vtq; feros Phalaris, linguâ priùs ense resectâ,
More bovis Paphio clausus in aere gemas.

Complura vide in Ravisij Theatro Hist. ac Poëtico.

XXIV.

OMNIA FINEM HABENT.

Omnes res numero, mensurâ, aut pondere constant;
Quicquid ages, certi tramite finis agas.

In-

XXIV.

IN stadio quidem omnes currunt, sed unus accipit bravium 1. Cor. 9. Margarita, quæ tanquam præmium Sanctis proposita fuit, Christus fuit: Universi cucurrerunt, ut illud arriperent; sed omnes juxta fidem defuncti sunt, non acceptis repromissionibus; sed à longè aspicientes, Hebr. 11. Exultavit Abraham, ut videret diem Christi, Vidit & gavisus est, Joan. 8. Vidit quidem, sed arripere non potuit. Sic eum Jacob scalæ innixum vidit, sed non ascendit per eam. Genes. 28. Odoratus est illum Isaac, cum dixit: Ecce odor filii mei, quasi odor agri pleni, Gen. 27. Sed gustare non potuit. Usque ad summitatem virgæ pervenit Jacob: sed arripere haud valuit. Præclarum cursum fecit Joseph, qui, ut expeditiùs curreret, pallium reliquit, sed ad umbram solúm pervenit. Ut felix hic cursus absolvatur, à longè ac retrò currendum, ut ad metam, sive ultimum beatitudinis finem deveniatur: Ab infantia curendum.

XXV.

DVLCE EST DESIPERE IN LOCO.

Tempora stultitiam, gravitatem sæpè vicissim
Deposcunt; prudens desipit atque sapit.

Inter-

XXV.

Interpone tuis interdum gaudia curis.

DEsipere in loco dulce. Nonnulli tamen suâ in stultitiâ parum sapientes judicati ac habiti sunt: Psylli populi, dum Austrum ventum plùs nimiò haberent invisum, ut sibi ac terræ suæ obnoxium, sumptis armis in eum hostiliter profecti sunt, ceu vivum aliquem hominem, & non rem incorpoream peterent, Herod. lib. 4. & Gell. lib. 6. cap. 11. Melitides fuit stultus, ab Homero celebratus, qui eversâ jam Trojâ, venisse legitur, auxilium laturus Priamo, Lucian. apud Erasmum. Amphistides tantæ fuit stultitiæ, ut ignoraret, utro ex parente prognatus esset. Accon vetula eo laboravit delirio, ut solita sit ad speculum, sua cum imagine, perinde ac cum alia muliere confabulari Cælio authore atq; Erasmo. Itaq; abluimus Æthiodem: stultum efficere volentes sapientem, &

Parisios stolidum si quis transmittat asellum,
Si fuit hic asinus, non ibi fiet equus.

XXVI.

OGNI PESO HA CONTRA PESO.

Pondere te metiere tuo, nec viribus exi;
Nam tibi par, vel te fortior eſſe poteſt.

XXVI.

QUamvis pusillus, non contemnendus hostis. Sordido sub paliolo vires latent. Exiguos masculos nullius esse valoris, æstimat mundus. Minutæ sunt gemmæ: at magni æstimantur. Frumentum multiplices profert fructus; Caniculus pulcher diligitur magis, ac dilato ore & capite crasso hians canis. Pisces magni non adeo sanitati conducunt ac Gobii. Echeneis ingentes remorari naves valet. Proverbium erat Græcis; Amens longus. Cato infit:

Corporis exigui vires contemnere noli;
Ingenio pollet, cui vim natura negavit.

Licinius Calvus, orator facundissimus, Aristoteles sublimis philosophus aliiq; parvi erant: attamen omnium doctissimi. Gigantes famosi mortalium erant pessimi. Verum quidem, natu grandiores non ineptos semper esse, ac parvos: neq; parvos meliores. Neronem suspice.

XXVII.

QVI AMAT PERICVLVM IN ISTO PERIT.

Ignis ait: Noli me tangere, quisquis anhelat
Exitio, præceps spontè perire solet.

XXVII.

Pyrausta vermis est de specie araneorum, favis pernitiosus. Volitat ad lucernas tantisper, dum combustis pereat alis. Hinc adagium: Pyraustæ gaudere gaudium: de momentaneâ ac brevi lætitiâ; namq; momentaneum, quod delectat, æternùm quod cruciat. Qui semel à recto desciverit, legesq; contemnere didicerit, is posteà fit ad omne improbitatis genus propensus. Si quis voluptatum imperium semel æquo animo patiatur, illum postea variarum belluarum inducere formam. Neminem posse satis sibi à voluptatibus temperare, nisi divinam opem implorarit; Quare temperans putandus est Dei amicus. Opus esse eximiâ quâdam sapientiâ, ubi quis in aliquam turpem cupiditatem inciderit, ut inde pedem retrahere possit.

XXVIII.

MALE TINNIT.

Mens hominis latitat quærendo prolice vocem;
Erumpit ſubitò mens ſimulata foras.

Inſcru-

XXXIII.

INſcrutabilis eſt hominis animus : at loquela eum facit manifeſtum. Loquere, ut te videam; & mendacem oportet eſſe memorem. Melius verò eſt tacere, quam malè loqui. Cohibenda eſt lingva. Pugiones erant priſcis ſic doloſè tecti, ut nulla eſſet ſuſpicio latentis ferri, atque hoc vocabant Dolones. Hoc teli genus duplici fuit diſcrimine; aut enim nodoſus validusq; fuſtis pugionem abſcondebat, aut flagellum aurigarium Maro lib.7.Æneid.mentionem facit.

Pila manu, ſævolq; gerunt in bella dolones.

His dolonibus doloſa lingva rectiſſimè confertur.
Linguæ dolus tam priſco ſe ſtammate jactat, ut cum Orbem ſoli quatuor homines conſtituerent, inter eos tamen doli faber reperiretur. Narrat Poëta vetus, aurei & argentei ſæculi felicitatem, ſed eà tranſactà,

Protinus irrupit venæ pejoris in ævum
Omne nefas, fugêre pudor, verumq;, fidesq;,
In quorum ſubiêre locum, fraudesq;, dolisq;,
Inſidiæq; & vis, & amor ſceleratus habendi.

QUA

XXIX.

QVALIS CAVSA TALE EFFECTVM

Convenit effectum causæ sobolesq; parenti;
Quid mala? ni malus quàm mala mala ferat?

XXIX.

A Naturà maligni ac nebulones rariſſimè deflectunt, in omne vitiorum genus declives. Æthiopem potiùs abluas; ac naturam licet furcà impuleris, tamen uſq; recurret. Nullis legibus, nulla temperantur induſtrià, omnibus exoſi. Iuſtis contrarii, innocuos opprimunt. Virtutis culmen ne attingent quidem. At

Nobilitas hominis
Mens & Deitas imago.
Virtutum clara propago
Miſerum revelare jacentem.
Mentem frænare furentem.
Naturæ jura tenere.
Niſi turpia nulla timere.
Terrenas temnere dotes.
Cæleſtia carpere regne.

Ovid. in lib. de vetulâ.

Gualterius de Caſtilione canit.

Nobilitas ſola eſt animum quæ moribus ornat. Verum —— Degenerant homines vitiis, fiuntq; minores. Canit Claudianus —— Virtute remota

Migrat in exilium nobilitatis honor.

TER-

XXX.
TERROR ET ERROR PANICUS.

Ne quem deſpectes, nocet & parviſſimus hoſtis;
Panicus & terror, ſæpè vel error obeſt.

XXX.

GAlli cantus Leones terret, fugiuntq;. Timiditas ad probitatem facta, crebro in vitia deflectit; si enim in ignavos affectus omnino transierit, qualemcunq; securitatem amans, tunc inepta virtutibus, nec privatis aut publicis rebus utilis, in vitium, illudq; fœdissimum degenerat. Quos autem hæc imbecillitas fregit, scire, nisi, cum pericula instant, idcircò est arduum, qua sibi conscii turpissimi metus, diligenter illius indicia tegunt, etiam adornatis ad audaciam verbis, & discrimina quodammodo lacessentes, cum utiq; illa absunt. Cæterum injurias, contumeliam, cladem, quam timere tam pati idonei, ad omnem speciem minantis fortunæ horrescere; neque hæc mala, quæ tantoperè metuunt, forti constantiq; studio, sed dejecto ac ignobili, declinare; virtutem singulorum atq; vim, ne quidem tentatam expertamve, supra suam timidè ducere, cunctosq; & odisse, & invitâ ingrataq; apud se veneratione mirari.

IM

XXXI.
IMPOSSIBILE, POSSIBILE ALIQUANDO.

Optica cum radiis ad passus mille peragrat,
Et bombarda feras eminus ista petit.

Non

XXXI.

NOn cuncta esse impossibilia patet in belluarum ac monstrorum domitoribus, atq; etiam in iis, qui alios à summis periculis liberàrunt. Bellerophon, filius Glauci regis Corinthiorum, falsò accusatus Stupri, à Stenobæa Præti Archivorum regis uxore, expositus est Chimæræ triformi, quam tamen domuit. Ovid. lib. 2. de Trist.

Nam quid de tetrico referam domitore Chimæræ,
Quem letho fallax hospita pœna dedit?

Alcan Sagittarius Cretensis serpentem confodit illæso filio suo, quem ille jam habebat in faucibus. Coræbus monstrum toti Peloponeso formidolosum occidit. Ovid. in Ibin.

—— —— ——— *Quod dextra Coræbi*
Vicit, opem miseris Argolicisq; tulit.

Difficilia itaq; factu, facilia etiam fieri posse patet.

RE-

XXXII.

RERUM VICES.

Tempore *ceu belli* / *ſic pacis* *ſperabo tempora* *Pacis* / *Belli.*

Natu-

XXXII.

NAtura providentia est, ut Corruptio unius sit generatio alterius, inquit Arist. Ipsa sui depastrix, suiq; reparatrix est. Prædatrices rerum. 4. sunt qualitates sibi contrariæ; & eædem aliarum continuò genitrices; novâ exorta re ex corrupta priore. Ut nec pulex pereat, quin aliud inde existat. Sic omnium sunt rerum vices.

Nunc pluit, & claro nunc Jupiter Æthere fulget.

Affulgente Pacis tempore; nil acceptius ac jucundius: etenim

Nulla salus bello: Pacem te poscimus omnes:

Interim dum Pax aurea nitet, de futuris forsan hostibus maturè consulendum, cavendumq; ; miles conscribendus, aliæq; ad id necessariæ provisiones faciendæ; sapientum enim est prævidere futura. Unde Ægiptii virum Sapientem cum ternis finxêre capitibus; quorum uno præterita, altero præsentia: tertio deniq; provideret futura,

XXXIII.

INJUSTE PRODITOREM, NON PRODITIONEM ODERIS.

Juſto Deo ſic proditor
Eſt odio ceu proditum
Et autor, ad ipſum malum
Unum, ferunt ſtipendium.

XXXIII.

TRaditionem amo, odi traditorem. Qui tradunt; hos amo, qui tradidêre, illos deteſtor. Plurimi fuêre tales reperti, indiesq; perfidi ſimiles conſpiciuntur. Zopyrus Perſa beningnè à Babyloniis exceptus, urbem eorum Dario prodidit. Harpagus Aſtyagem dominum ſuum prodidit Cyro Perſarum regi. Jolas Alexandri pincerna Dominum ſuum veneno ſuffocavit. Ulyſſes Calypſo nympham, cujus hoſpitio ſeptem annos fuerat uſus, fide violata deſeruit. Propert. lib. 2.

Sic a Dulychio juvene eſt eluſa Calypſo,
Vidit amatorem pandere vela ſuum.

Cleomenes Spartanus Argivos, induciarum fiducia conſopitos, noctu invadens, alios contrucidavit, alios duxit captivos. Sic

Nuſquam tua fides, nec hoſpes ab hoſpite tutus.

Itaq; Fide, ſed cui vide.

XXXIV.

POLITICUS.

Sit frons aperta, lingva parca, clauſa mens,
Qui jure poſſit dicier Politicus.

XXXIV.

POlitici oculo similes, cuncta vident, se unos non. Adæ itidem, qui Doctor creatus, rebus omnibus nomina dare scivit, cujusq; apta naturæ, at sibi uni non se vel nudum esse nesciebat. Tales hodiè multi scioli; at suorum nescii atq; salutis, rerumq; conscientiæ. Terrena sapiunt. Aquilæ, ac Lynces in sæcularibus multi; Talpæ in spiritualibus. Aliis, non sibi sapiunt, consuluntq; Qui sapit fronte est apertà; nil in eo subdolii; complures verò extant atque extitêre dolosi, velut Ulysses ac Sysiphus: Hom. apud Erasm.

Sysiphus in terris, quo non astutior alter.

Sapiens quoq; lingvà est apertą, mente clausa ferda namque oris est eluvies, atq; omnia in buccam venientia effutire delirum: Vita verò, quæ pari cum verbis ambulat gradu, adproba est.

XXXV.

FIDELIS INSTAR HOMINIS.

Blanditur cauda canis, & sua numina præstat,
Heri ferendo litteras ad hospites.

Fide-

XXXV.

Fideles existunt Canes ac solertes. Argus canis fuit Ulyssis, qui reversum ab expeditione Trojana dominum post annos viginti fertur angnovisse. Chiron canis fuit Codri Poëtæ pauperrimi. Juvenal.

——— *Et recubans sub eodem marmore Chiron.*

Durides canis fuit Lysimachi, qui accenso Domini rogo injecit se flammæ, authore Plinio lib. 8. G[illegible] nomen est Catellæ, qua Arethusa absentis m[illegible]esiderium solabatur. Propert. lib. 4.

Gravidus, & catulæ vox est mihi grata perrennis.

Issa nomen est catellæ, quam Publius habuit in deliciis Mart.

Issa est passere nequior catulli:
Issa est purior osculo columbæ;
Issa est blandior omnibus puellis:
Issa est charior Indicis lapillis?
Issa est deliciæ catella Publi.

Lethargus Hippommanis cum mortuo etiam Domino est tumulatus. Canis Pyrrhi Epirotarum regis in Domini rogum se conjecit.

XXXVI.

NATURÆ INCREMENTUM.

Ore capit mures felis, pede captat eosdem
Catellus, hosq; devorat.

XXXVI.

NAturam expellas furcâ; tamen usq; recurret.
— — — *Tolle periclum.*
Jam vaga prosiliet frenis natura remotis.
Assuescere à teneris multùm — — — Venaticus ex quo
Tempore cervinam pellem latravit in aula,
Militat in Sylvis catulus.
Quo semel est imbuta recens servabit odorem
Testa diu.
Neq; facilè natura expellitur; nam
— — — *Ad mores natura recurrit*
Damnatos, fixa & mutari nescia. Itaq;
Nil dictu fœdum. visuq; ea limina tangat,
Intra quæ puer est;
Magna ergo res est proba prolis educatio, & vel ab ipsis cunis adhibenda;

XXXVII.

AMOR BARBARUS.

Ecquis amor Ruſſi, qui uxorem cædit amore?
Nec niſi, quàm plagis uxor amare cupit.

XXXVII.

UXoribus Russorum, ultrà Poloniam longa est captivitas, quas domi seriò continent, dignas quoq; majoribus malis: adeò servilibus supra fidem ingeniis demissas esse ajunt. Virorum in se benevolentiam ex verberum numero æstimant: nunquam meliùs suo judicio habitæ, quàm cùm in sæva ingenia inciderunt. Quidam è Germania in Moscoviam migraverat, vir è plebe, & si nomen in tantilla re placet, Jordanes dicebatur. Hæsit ergo in illa regione, & cùm sibi eæ sedes placerent, indè etiam duxit uxorem. Hanc cum charam haberet, omnibusq; officiis mutuam gratiam affectaret, illa dejectis luminibus mœsta, crebrò, in singultibus, & cæteris mœrentis animi indiciis erat. Viro denique sciscitanti mœstitiæ causam; Quid tu, inquid illa, tàm egregiè fingis amorem? Num putas latere me, quam tibi vilis sim? Ubi sunt verbera, quibus te amare docuisti? Hoc certe potissimùm pacto maritorum in uxores apud nos benevolentia & cura sancitur. Hoc audito, primùm stupor continuit risum, mox utroq; evanescente, arripuit cædendæ mulieris causam; & illa fustibus mitigata, tum primùm bonâ fide amare & colere virum cœpit. Nec tenuit ille modum; grandi enim ictu dicitur hujus etiam crura & cervicem afflixisse.

XXXVIII.

FIDE SED CUI VIDE.

Cui fidas, videas; tanta est simulatio sacli!
Si quis ait, negat is: sin negat, ipsus ait.

XXXVIII.

QUidam in omnibus rerum exordiis induunt non veram, & ideò majori specie subornatam prudentiam: veluti maturâ sapientiâ compositi, verba tardè euntia deducunt, lento vultu, & astum cum humanitate fingentia. Non quidquid splendet, est aurum: neq; id omne, quod amicitiæ nomen habet, familiaritas est. Aman à fratre Absalone ad convivium invitatus, vitam deperdidit. 2, Reg. 19. *Melius est, inquid Salomon, vocari ad olera cum charitate, quàm ad vitulum saginatum cum odio.* Fraudulentus est mundus, astutus, subdolus, versutus, vafer, veterator, tortuòsus, callidus. Aliud agit, aliud simulat. Fando decipit, ut canit Ovid. lib. 1. de Arte.

Tuta frequensq; via est per amici fallere nomen,
Tuta frequensque licet sit via, crimen habet.

Veritas mundo est pâlliata; vel ad alterius odium, vel commodum suum respicit. Vulpes sunt: verum maledictus dolosus. Malach. 1. v. 14. *Mollitisunt sermones ejus super oleum, & ipsi sunt jacula.* Psal. 54. Recreant aures, feriunt corda; Itaq;

Vir vide- , quid cui dic- , dum magnus hab-
Et vide- as, ne fortè ru- as, dum stare vid- eris.
Prospici- , quem despici- , dum lædere qua-

XXXIX.

NEC CUNCTANDO, NEC FESTINANDO NIMIS.

Sæpè malum peperit morà : festinatio sæpè :
Festina lente ; sat cito pervenies.

In

XXXIX.

IN arena consilium;

Temporis in puncto qui sapit, ille sapit;

—— —— —— —— *Nocuit differre paratis;*

nec enim de die in diem differendum.

Quod facis, hoc cito fac.

Veni, Vidi, Vici. Periculosa cunctatio; Nec tamen semper probatur; periculum enim sæpiùs in morâ.

Vnus homo quidem cunctando restituit rem.

Non omni tempore consultum. Et minùs præmeditatè aggredi opus, nocivum; Quarè ut Latinis Proverbium est:

Festina lentè.

Sat citò, si sat benè.

X L.

GERMANORUM FIDES.

Quid Germana fides: quæras? an dextra vitrumq́,
Dextra fidem ſtabilit, conſtabilitque merum.

XL.

PRoditores ac perfidi omnibus sunt exosi. Ptolomæus Judæus, Abobi filius; Socerum suum Simonem Judæorum Principem, convivio exceptum, cum duobus filiis interfecit, regnandi cupiditate. Zopyrus Persa benignè à Babiloniis exceptus, Urbem eorum Dario prodidit. Hanibal Senior appellatus, Astrubalis filius, cùm primo bello Punico totam Italiam vastaret, Corneliuum Asinam Consulem, spe pacis vocatum ad colloquium, Punicâ fraude interfecit. Non tâles extant proditores Germani: verùm fidem sibi invicem, atq; inter pocula quidem, addictam, sanctè servant. Fraudis, perfidiæ, & scelerum ingentium expertes: neq; odia sub amicitiæ titulis latent, atq; omninò ingentia scelera verecundus populus ignorat. Apud hanc gentem aperti mores placent. Omnem speciem reçonditi astus odère. Germani nullâ comitate suaviùs, quàm longo nec sobrio convivio peregrinos excipere credunt: & tunc verissimam ab ipsis hospitibus benevolentiam in se expromi, ubi mutuis poculis inundare non abnuunt. id summa urbanitas, & coëuntibus primâ amicitiâ animis, in fœderis locum. Pretiosum est amicitiæ pignus, quod bibendo cum Germanis sancitur.

LXI.

VANÆ SINE VIRIBUS IRÆ.

Quid juvet iratos, & quid juvet esse minaces!
Contrà hostis vim nil ira minaq; valent.

XLI.

Vana est sine viribus ira.

AD iracundiam atq; indignationem nonnullis maximè proclivis est animus, nec facilè post primos impetus mitigant. Ob muscæ aut pulicis unius morsum adeò irâ exæstuant, ut mundum inversuri videantur. *Virum stultum*, ait Job. c. 5. *interficit iracundia*, *ac Zelus & iracundia minuunt dies*, inquit Eccl 30. Itaq; moderandum iræ. Prisci in Symbolum iræ moderatæ pingebant quercum, ramis oliva intercurrentibus; quod animus irâ durus sit lenitate temperandus. Pier. lib. 51. Hieroglyphic. Quercus, ait, eâ in signis asperitate quæ omnibus conspicua est, non immeritò fertur usq; adeò inimica esse oleæ, ut eam juxta se positam extingvat: Olea verò cum sit pacis, mansuetudinis ac lenitatis indicium, excogitatum est Quercum oleâ complicare, cum iracundiam atque inexorabilem animi asperitatem sese ad lenitatem dedisse significandum fuerit. Certè, Arist. ait, Heròis esse, tarde irasci, & iræ citò oblivisci.

XLII.
ARMIS ET LEGIBUS.

Arma juvant Leges:
Leges arma juvant.

XLII.

In toto mundo Lex, Ars, Mars cuncta gubernant:

NUnquam pulchriùs, quàm à Sapientibus Resp. gubernantur. Illos, cùm Optimates vocant in publicæ felicitatis partem, seipsos quidem primùm, quasi illius genij participes, commendant, tum Reip. nervos addunt; Lex est hominum Regina. Belluarum est, quæ sibi invicem ratione persuadere nequeunt, armis, ad hominum rationem disceptare; cùm honorificentissimum telum sit innocentia & æquitas. Qui semel à recto descivit, legesque contemnere didicit, is postea fit ad omne improbitatis genus propensus. Bello verò barbaræ ac gentes efferæ atq; effrænes sunt domitæ, & domantur, atq; ad vitam rectè instituendam, administrandamq; justitiam, bello devictæ, instituuntur; edoctæ id, quod canit Virg. lib. Æneid.

Discite justitiam moniti, & non temnere Divos.

XLIII.

MISERUM ALIUNDE SAPERE.

Qui solis oculis alienis cernit, & audit
Auribus, atq; animo consulit, is miser est.

XLIII.

Væ tibi, Terra, cujus Rex puer est.

OPtare bonos ac sapientes Principes, pietas est. Diversæ ad Regum purpuram viæ, non unam omnibus mentem injiciunt: seq; longè aliis consiliis regere solent, qui novas habenas in rudem adhuc imperii populum moliuntur, quàm qui jam assuefactis gentibus, tuto ac per ipsarum vota regnant. Rursus alius sensus est hominis, sceptrum per suffragia adepti, alius paternas atque avitas opes tenentis, cum hæreditate imperandi. Artibus parta malis regna, Reges aut amittunt, aut secum eversa obruunt. Rex se hominem meminerit. Triumphantibus Romæ servus à tergo inclamabat: Memento hominem te esse; Sin, regnorum eversio, Regum est crudelitas, adeoque bestialitas. Miser adhæc Regis est status ac conditio, alieno semper nutu atq; arbitrio regentis.

XLIV.

ARS IMITATUR NATURAM.

Sufflatis caligis mediis incedit in undis,
In terra pedibus qui modo fecit iter.

XLIV.

CUncta ſtupenda ac præcellentia in Orbe natura produxit: aurum, argentum, uniones, margaritas, &c. rerum omnium ſpecies admiranda, quibus contemplandis humanus non ſatiatur animus; rara ſimul ac portentoſa naturæ opera conſpiciuntur: Naturam ars imitatur: per immenſos vela pandit Oceanos, tutaq; tranſvehitur: Artificia naturæ ſimillima elaborat; exquiſitiſſima pretioſiſſimaq; fuerunt diverſorum opera: Phydiæ, Praxitilis, Apellis, Protogenis &c. Naturam pene excedentia; Ars perficit naturam.

XLV.

CONSUETUDO EST ALTERA NATURA.

Qui manibus mancus, natura scribere nescit,
En pedibus lepidum scribere discit opus.

Admi

XLV.

ADmirandum eſt natuæ artificium, atq; ingenii humani vis ac potentia. Multi adeò felici d ſcientiarum aliquam ingenio nati ſunt, ut eis ars ſupperat, quod natura negavit. Nulla eis prudentiæ atq; induſtriæ ſigna deſunt. Conſuetudo altera eſt natura. Vidimus manibus carentes fila texere, literas pedibus exarare. Singulis mortalibus proprium aliquid natura conceſſit: prorſuſq; ingenti miraculo, per tot ſæcula & nomina populorum, admirabilem quandam virtutis indidit lucem, quâ alere ſe atq; enutrire ſuos valeant. Licet verò, tanquam eminentes in condenſes ſylvis arbores, præcipua ingeniorum & affectuum genera intueri, quibus homines agi ſolent, ac propemodum componi, ſimulq; à cæteris inſigni diſcrimine ſeparari.

XLVI.

ET HÆC DEFECTUM SUPPLET.

Quin quod ludentem. lapides talosq; moventem
Vidisses pedibus, quæ manibus caruit?

XLVI.

NOn superflua erit cogitatio recensendi diversissimas hominum classes, in quibus se unusquisque inveniet, & qualis esse possit, ex imagine deprehendet; juvat affectus, impetusq; mortalium, bonis suis stipatos. Faciles eorum industrias admiramur, & qui meliori eruditione imbuuntur. Rerum omnium scientiarumq; primas species, etsi à naturâ sibi negatas, facillimè ac penè non cogitantes admittunt: Ingens quidem argumentum esse crediderim, impetu & veluti fortunâ tantam rerum copiam ab iis conquiri. Et maximam habent speciem cultæ indolis, & per omnes scientias adornatæ, debita sapientiæ bona occupant,

XLVII.

ARS SUPERAT NATURAM.

Materiem natura rudem producit, at arte
Corpus Vulcanus Spirituale parit.

XLVII.

NAturam Ars quandoqe excedit; cernere id licet in eductis de subjectâ materia nobilissimis atque excellentissimis rerum speciebus ac subtilitatibus, à natura haud productis, verùm ab ingenio humano, arte atque industriâ extractis; imò & quinta, Arte Alchimistica, produci solet essentia; Specta Myropolia Ungventariorum & Pharmacopolarum ; Plumariorum textrinas, atque officinas Phrigionum, ac admirandas rerum præcellentissimarum species exhibebunt contemplandas, arte effectas, magni splendoris ac pretii, longè naturam excedentes ; sicque Artem superare naturam patet,

XLVIII.

ANTIQUITAS CHIMIA.

Errat, qui nuper putat adventasse spagirum,
Corpore in humano prisca Chymia latet.

Rei

XLVIII.

RErum naturalium scriptores antiquissimam tradunt esse Alchymiam, quæ naturam æris, hydrargyri, metallorum in argentum excoctum mutare potest, diversarum specierum extractus, olea, spiritus, quintasque efficit essentias, succus ex diversi generis rebus elicit. Nos affirmamus nihil id novi esse: Verùm à tempore, quo primus hominum creatus est parens, jam tum viguisse; Latuit enim in ventriculo humano, unam in aliam, vi caloris naturalis, convertente substantiam; non itaque hàbent, undè se Chymici extollant.

XLVIX.

ARS MATERIAM SUPERAT.

Ex cinere illustre est vitrum, vi flantis & ignis,
Corpora quid ni olim splendida nostra forent?

Typus

XLVIX.

TYpus Resurrectionis & imago quædam in rebus etiam naturalibus reperitur. v. g. In semine moriente, & posteà repullulante, ac quasi resurgente; Undè Augustinus: Tota hujus mundi administratio, testimonium est Resurrectionis futuræ: Videmus hyemis tempore arbores spoliari pomis, & foliis, sed & verno speciem resurrectionis exprimere, quæ quidem incipiunt primò surgere in gemmis, ornari floribus, vestiri foliis, postmodum pomis gravari; Interrogo te, ô infidelis homo, qui de Resurrectione dubitas, ubi sunt ista, quæ tempore isto, quo Deus disposuit, producuntur! Dic mihi, ubi latitant, antequam producantur? Quæ nusquam quidem videntur: sed tamen Deus, qui omnipotens est, secretâ suâ virtute producit. Sic & herba, quæ antè vixit, & moritur, rursus reviviscit ex semine; ita & nostrum corpus reviviscet ex pulvere. Hæc Augustinus.

Inter Resurrectionis symbola, etiam pulchrum est Symbolum Hydrargyri, sive argenti viri; si enim in minutissimas arenulas: & quasi atomos manu diducas, ita ut in pulvisculos evanescere videantur, mox ut eos rursum manu associas & conjungis, in pristinam formam confluendo redeunt, & quasi reviviscunt.

L.

NON AMOR OMNIA VINCIT.

Omnia vincit amor: sed tandem somnus amorem;
Fortius imperium somnus amore gerit.

L.

OMnia vincit amor. In recensendis mortalium affectibus, præter fas esset amoris oblivisci, qui quosdam vehementer suis imbuit curis, sibique propius addicit. Est autem blanda & irrequieta cupiditas. Et is quidem, velut insidiis, ita irrepit, ut nos antè sentiamus amare, quam instituamus de amando consilium. Pertinax amoris est affectus. Licet verò fortis existat, vinci tamen potest; à somno quoque; Si Endimonis somnus dormiatur. Somnus profundior adimit omnem sensum atque animum. Arctum dormiens somnum, ignorat amorem.

LI.

VERBO ET SIGNIS EFFICAX DEUS.

Corda ferit verbo patulas resonante per aures,
Perque oculos signis pectora fida movet.

LI.

DEI verbum sacro in elogio multis ac diversis rebus comparatur: Malleo conterenti petras. Igni consumenti. Lucernæ, lumini, ac luci, in vim Domini pedes nostros dirigent. Pani, ciboq; spirituali, de quo vivit homo. Emplastro salutari, cuncta sananti. Auro, margaritæ, unioni &c. S. Jacobus admonens homines, ut ex verbo Dei fructum percipiant, & secundùm illud operarentur, admirabili quadam similitudine explicuit, quod ex eo, quia illud audientes non servarent, proveniebat, quod illud opere non exequerentur, dicens: Estote factores verbi; quia si quis auditor est verbi, & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo &c. Ubi notandum est illud: Fallentes vosmetipsos; decipit namq; homo se ipsum, cùm solummodò contentus est verbum Dei audire. Posuit quoq; similitudinem viri; quia qui sunt viri, & non fœminæis moribus assuefacti, si faciem in speculo conspiciant, est tam celeriter, &, (ut ajunt per transennam) ut statim obliviscantur imaginis suæ illic perspectæ.

LII.

SINE TUO NOMINE NIHIL.

Vt vigilent homines, de nocte dieque laborant;
Ni Deus aspirat, nil labor omnis erit.

LII.

ABſque Dei benedictione fruſtrà jacitur rete, fruſtrà laboramus. Complures diu noctuq; ut victum ſibi atq; alimenta comparent, variis affliguntur curis, & ſolicitudinibus premuntur, toti in labores incumbunt, currunt, ſudant, cunctas corporis animæq; vires indefeſſo labore admovent: verùm nil eis indè emolumenti provenit; Eccur? In Dei nomine non incipiunt, nec in ejus verbo laxatur rete. Benedictio Domini divites facit, non labor ſolus atque induſtria. Quicquid agitur extrà Chriſtum, nihil eſt. Cum laboribus noſtris omnibus, citrà Dei gratiam factis, fruſtra laboramus; *Sine me nihil poteſtis facere.* Jon XV. *Niſi Dominus ædificaverit domum &c.* In cunctis negotiis noſtris, in Dei nomine laxandum eſt rete, alias nil efficimus.

LIII.
MIHI VINDICTA.

Vindicta competit mihi,
Quâ par resarciam tibi.

LIII.

Mihi vindicta, & ego retribuam, inquit Dominus, Deut. 32. Solent canes se mutuò mordere, & allatrare; Sic multi in proximos insurgunt, verbis mordent, dentem infigunt contumeliis, allatrant & in absentes detractionibus, & cum personam nequeunt, ejus famam lædunt & honorem. Multi Christianorum sese rodunt, dilacerant, devorant, odiique ac invidiæ veneno se pascunt interius, aut potiùs depascuntur. Horatius quoque:

Invidus alterius rebus marcessit opimis

Cain videns Abelis fratris sui fortunas; feliciori semper incremento quàm suas augeri, eundem interemit. Gen. 4. Christiane, nequaquam feritatem pones? In vindicantes vindicat Deus. In fratres Joseph, miserè ab ignoto fratre tribulatos. Gen. 44. In Jezabilem præcipitatam, & à canibus discerptam. 1. Reg. 21.

At è contra injuriarum remissores Deus remuneravit. Injuriarum non minima est prædestinationis nota.

LIV.

NEC HAC NEC ILLAC.

Lex immota Dei eſt, non hac, nec flectitur illac,
Addere cui quicquam, aut demere, grande neſas.

LIV.

ADverbum meum nihil addes, nec de eo quicquam demes; alias disperdet te Deus. Nihil autem est 1. Propter pronuntiationem Propheticam, in articulis fidei Christianæ, quod non fuerit priùs à SS. Prophetis divino spiritu pronuntiatum. 2. Propter Scriptorum Sanctimoniam, qui non sunt mentiti; Nam, qui considerat, quantæ sanctitatis fuerit Moyses, de quo dicitur Eccl. 46. *Dilectus Deo & hominibus Moyses.* Et Propheta ait Ps. 102. *Notas fecit vias suas Mosy.* Et ipse Deus inquit de Moyse: *Ore ad os loquor ei. Palam, non per figuras & ænigmata videt Deum.* Num. 12. Præterea, quis dicere posset Esaiam, Hieremiam, Danielem, Ezechiam, cæterosque Prophetas fuisse mentitos, de quibus ait Augustinus: *Dico illorum hominum non tantùm lingvam, sed & vitam fuisse Propheticam.* Quis Joannem Baptistam, in utero matris sanctificatum, credet mendacia protulisse? Quo quidem Joanne non surrexit major inter natos mulierum, quique tantæ fuit sanctitatis, ut Messias esse putaretur. Quis hoc credet de Petro, Paulo, Joanne Evangelistâ, cæterisque Apostolis, de quibus Augustinus ser. 2. de Epiph. *Apostoli, velut alii Cæli, narraverunt nobis gloriam Dei?* 3. Propter martyriorum tolerantiam. 4. Propter Ecclesiæ stabilitatem, firmitatem, & permanentiam.

L V.

NON CASU, CASUS.

Fortuitum in mundo nihil est; Deus omne gubernat,
Et quod fortuitò vi cecidisse putas.

Nihil

L V.

Nihil prorsus in Orbe fit (peccato solûm excluso) sine Dei voluntate. Fortunæ seu ridentis, seu sævientis imperium nullum est. Hæc idololatrarum somnia sunt, qui humanæ vitæ vicissitudines, à nescio quâ Deâ, dispensari fingebant. Augustinus irridens: *Quomodo ergò*, inquit, *dea Fortuna aliquandò bona est, aliquando mala? an forte? quandò mala est, dea non est, sed in malignum dæmonem convertitur.* Aug. l. 4. de Civ. cap. 18. Christiana sapientia fortunam omnem exsibilat. Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à Deo sunt; Quandoquidem itaque Dei nutu imperioque fit, quicquid fit in orbe, par est, ut omnia de manu Dei acceptemus, sanctissimæ illius Voluntati nostram per omnia, & in omnibus ita conformantes, ut nihil incertis eventibus, nihil casui, nihil fortunæ adscribamus: hæc veterum monstra sunt, inter Christianos minimè toleranda. Vera, sapiens & sancta est Philosophia illa: Dominus fecit hæc omnia. Nam, quod monuimus: Bona & mala à Deo sunt.

LVI.

MORIENDVM ANTEQVAM REVIVISCAS.

Quid dubitas, olim quòd corpora nostra resurgent?
Defuncto ex grano florida vita redit.

LVI.

PHilosophis quidem ignota fuit Resurrectio; Paulum enim irridebant in Areopago multi, Act. 17. cùm audissent resurrectionem mortuorum. Difficile illis erat intelligere, quomodo idem corpus, post tot transmutationes resurgat, & eidem animæ uniatur. Sed, si divinam omnipotentiam consideremus, nihil est difficile illi, qui ex nihilo corpus & animam potest creare, quod & docet Augustinus Enchir. c. 38. Undè hæc facilitas describitur Ezech. 37. Ubi constituitur Propheta in campo pleno ossibus mortuorum, & vox ait ad ipsum: *Fili hominis, putasne vivent ossa ista? Et dixi: Domine Deus, tu nôsti.* Et jussus est Propheta clamare: *Ossa arida audite verbum Domini: Ecce, ego intromittam spiritum in vos, & vivetis, &c.* Hinc etiam Daniel de hac Resurrectione loquens, dicit Dan. 12. *Debis, qui dormiunt in pulvere, evigilabunt alii in vitam æternam, alii in opprobrium.* In qua scriptura significatur, tam Deo facilem esse resurrectionem, quàm sit dormientis suscitatio.

LVII.

RENASCENDVM EST AD VITAM

Qui cupis in vitam cælorum pergere, prisci
Linque hominis, necnon indue schema novi.

LVII.

PEr gloriosam Resurrectionem suam Christus nos instruxit: 1. Ut sicut ipse à mortuis resurrexit, ita & nos à morte peccati resurgere debere. Recordare, quomodo corpus Christi à peccatoribus in acerbissimâ ejus passione deformatum, accedente Resurrectionis momento, reformatum sit ita, ut nivem candore, ac splendore Solem superârit. Paulò antè non erat ei species, neque decor, & in puncto Resurrectionis suavissimâ pulchritudine, & purissimâ luce præditum apparuit. Ad hunc modum mediteris resurrectionem animæ, quæ in peccato mortua erat, ac per gratiam reviviscit; in puncto enim illo, ex imagine diaboli horrendâ, transit ad similitudinem Dei, ex tenebris infernalibus ad serenissimam lucem, ex deformitate turpissimâ, ad pulchritudinem, quæ lapides moliret. 2. Ut sicut Christus post Resurrectionem in novitate vitæ ambulavit, ita & nos, ut ultrà non serviamus peccato, Rom. 6. Serpentis instar veterem exuentes pellem.

LVIII.

HOMO NATVRALIS NESCIT EA QUÆ SUNT SPIRITUS.

Solis ad aspectum si acies mortalis hebescit,
Enthea scrutari mens tua cæca nequit.

In-

LVIII.

INæstimabile damnum sibi acquirunt, qui Deum per peccati consensum & affectum deserunt. Ex hac Dei derelictione emergens damnum est Cæcitas, quo ad cognitionem rerum cælestium; Quemadmodum enim Sole absente, nullam rerum formam distinguimus, sed omnia obscuritatis velamine obteguntur, ut dignosci nequeant, rerumque excellentiæ ponderari haud possunt; Sic etiam absente justitiæ Sole Christo, adeoque fidei lumine, in tenebris errorum versamur, ut cognoscere res divinas omninò non valeamus; Unde veluti febricitantibus non sapit cibus; quia palatum infectum habent; Ita neque nobis, sic derelictis, manifestum evadit, quàm dulcia sint eloquia Dei.

Per fœdam ergo peccati ruinam, quâ à Dei gratia excidimus, usque adeò cæcutimus, ut nigrum album, & bonum dicamus malum. *Ambulabunt ut cæci*, inquit Propheta Sophonias, cap. 1. *quia Domino peccaverunt*, & David: *Nescierunt, neque intellexerunt, in tenebris ambulant*. Psal. 81. Esaias quoque cap. 59. *Palpavimus sicut cæci parietem, impegimus meridie, quasi in tenebris.*

LIX.

NON OMNE PURGATORIUM FICTUM.

En quale ante oculos; cùm sæva podagra dolores
Elicit & planctus ignibus usta suis.

Fel-

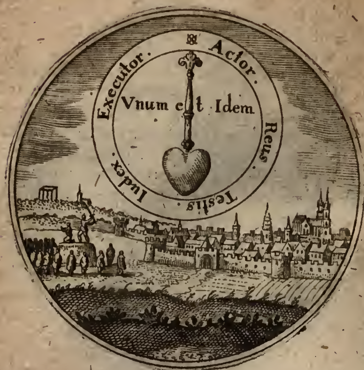
LIX.

FElleæ bilis filia, ipso timenda nomine, atrox tyrannis Podagra! membrifraga Erynnis. Ossium commissiones ut subintras, Tyrannidis regiam. Ossa decurtas corpore integro, & manus privando manibus, pedibus pedes, resumptis viribus redivivos, morte enecas quotidianâ. Quanta calamitas! Plumarum in equuleo non extendis, sed contorques miseros, ut gemitum extorqueas; aqueas compedes injicis pedibus, manibus, nunquam suæ restituendas libertati. Semel hospes, semper hostis; Sævitiæ notas corpori inscribis tales, ut catalogo mortuorum asscribas vel vivos. Crudeliter adeò ludis cum homine, ut moreatur ante mortem, & membris emortuis suum præcedat funus; Ignis non es; nam extingvi non potes: accendis tamen flammas; Nix non es; nam liquefieri non potes: congelas tamen in calcem aquas. Patibula erigis, ô quot! Certè subalaribus patibulis affixi sunt podagrici. Quæris, quid sit podagricus? Est viva spirans fornax calcaria. Si patienter feratur, loco erit Purgatorii. *Hic ure, hic seca, modò in æternum parcas.*

ANGU-

LX.

ANGVSTVM SED AVGVSTVM CONSCIENTIÆ TRIBUNAL.

Arguit en culpe, Cor idem argutam probat, atque Iudicat & damnat, plectit & exequitur.

Con-

LX.

Conſcientia mille teſtes.

M*Axima pœna ſuum geſtare in pectore teſtem.* Potiùs Urſis, Leonibus, Lupis, aliiſque ferociſſimis cohabitandum foret beſtiis, quam furentem adeò atque inſanientem geſtare in corde vermem. Caino hunc in vita vermem ſentienti totus non ſufficiebat Orbis, in tantas fuerat conſcientiæ anguſtias redactus; Judas Iſcarioth, ideò deſperabundus, laqueo vitam finivit. Pravæ mentis gravamen eſt atque animi perturbatio ſive anxietas. Indicat id Salomon. Sap. 17. *Semper timet ſæva perturbata conſcientia.* Teſtes ſunt primi Parentes, qui in voluptatis exiſtentes Paradyſo, quamdiu in innocentiâ prima perſtitêre, & gratia ornati, magnâ cordis quiete fruiti ſunt; At quamprimùm divinæ Majeſtatis præceptum violarunt, gravata eſt eorum conſcientia, tantuſque timor cor eorum invaſit, ut à facie Domini abſcondere ſe tentârint; Conſcientia illos preſſit. Ipſa comparatur juſto judici perpetuæ Accuſatrici, expertiſſimo Medico, truculento Carnifici. Luculentum anxiæ conſcientiæ teſtimonium habetur in ſupradicto Cain Filiis Jacob, Herode; atque innumeris aliis. Pravæ conſcientiæ gravamen ingens eſt animi triſtitia. De ſalutis æternæ conſecutione deſperatio.

LXI.

BONUM MALVMQVE OTPANOΔEN.

Qditat, Deus eſt, Deus eſt, qui pauperat idem
Seu bona, ſeu mala ſint; fecit in urbe Deus.

Regius

LXI.

Regius propheta de Deo loquens, inquit Pſ. 111. *Gloria & divitiæ in domo ejus*, cæleſti, ac terrenâ. Ab ipſo omnia. Paupertas & honeſtas à Deo ſunt. Deducit ad inferos, & reducit. Ditat & pauperat. Humana itaque voluntas divinæ in omnibus conformanda; Hæc cælum eſt extra cælum, ac vera vitæ beatitudo. *Beatus es, & benè tibi erit.* Pſ. 127. quiſquis hanc propriæ voluntatis cum divinâ conformationem perfectè attigeris, omniaque velut de manu Dei cupidè amplexatus fueris, hæc tua in hoc Orbe inferiore beatitudo erit; frueris perenni quodam gaudio, & lætitia non multis notâ; hac enim felicitate fruuntur homines intimâ familiaritate Deo conjuncti: *Beatus es, & bene tibi erit.* Uti autem in cælo nulla eſt viciſſitudo, nulllum (ſic loquar) heri aut hodie, ſed continuus quidam ſibique ſemper ſimillimus æternæ voluptatis affluxus, iſque invariabilis, & nunquam non ſimul totus; Ita & ii, qui hanc ſuæ & divinæ voluntatis unionem adepti ſunt, jam penè immutabiles, quicquid ærumnoſæ viciſſitudinis intercurrit, rationis imperio premunt: Omnis eorum guſtus & oblectatio eſt Dei beneplacitum. Quietem illorum, ſi fortè quid incurrat, nihil eſt certé quod evertat. Patet in Jobo. Qui confidunt in Domino ſicut mons Sion, non commovebitur in æternum.

LXII.

IN VIIS TVIS AMBVLA.

Ne tenta Dominum, concessis utere causis,
Audacem infelix sequitur exitium.

LXII.

IMpavidæ ad pericula mentes, suique plùs nimium securæ, crebrò in exitium trahuntur. Impetu insignes sunt, ad flagitia licet divertentes. Temeritate feruntur illi homines in vitii partes. Hunc affectum, cùm non satis sibi cavet, sui fiducia corrumpit, cuncta despiciens, superbiæ quoque malis infectus est, in jactationem proclivis. Arrogantia omnis à Deo tandem deprimitur, ejusque concitat iram præsumptio. Ejusmodi deliri sunt in obvia se vitæ discrimina præcipitantes.

Medio tutissimus ibis.

Qui amat periculum, in illo peribit. Fortunæ nimium confisi, pereunt tandem. Dionisius junior Syracusis (ubi tyrannidem exercuerat) pulsus, exulavit Corinthi, ibique Ludimagistrum egit, teste Cic. Polycrates Samiorum tyrannus, post multos ridentis fortunæ Zephyros, ab Orcete, Cyri præfecto, superatus, & suspendio est affectus. Quos evehit fortuna dejicit:

——— ——— *Vnde superbus*
Tarquinius regno pulsus fuit.

Marius, septies Consul, qui de Jugurtha triumphârat, Cimbros & Teutones subegerat &c.

——— *In cæno jacuit, cannaq; palustri,*
Pertulit & tanto multa pudenda viro.

Ovid. lib. IV. de Ponto

NEC

LXIII.

NEC APEX PERIBIT.

Et terra, & Cœli, vel in his quecunque peribunt,
Vox tua in æternum dia, Iehova, manet.

Ver

LXIII.

VErbum Domini manet in æternum, uti & Ecclesia ejus, ceu firma petra, æternùm durat:

Fluctuat: ast nunquam mergitur illa ratis.

Nec portæ inferi prævalebunt adversus eam; Innumeras quidem passa est persecutiones, non solùm hæreticorum plurimorum, qui eàm conati sunt diversimodè destruere, sed maximè passa est tribulationes, persecutiones à Tyrannis, Infidelibus, Regibus, & Imperatoribus, non uno solùm, vel duobus, sed plurimis, & per universum orbem, ut à Nerone, Domitiano, Trajano, Antonio, Severo, Galieno, Juliano, Decio, Valeriano, Diocletiano, Maximiano, Maxentio, & aliis multis, & tamen nunquam potuit prosterni, licet persecutiones non solúm habuerit in temporalibus, sed & in spiritualibus. In hanc, si salvus esse velis, tibi intrandum, & in câ, usque ad vitæ finem, perseverandum.

LXIV.

AMOR CHRITI.

Qualis amor Chriſti in nos, te Gallina docebit,
Quæ generat pullos, educat atque docet.

Gallina

LXIV.

GAllina pullos suos nutrit, amat, fovet, protegit. Ita Christus Gallinæ se comparat; *Quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum Gallina congregat pullos suos sub alis?* *Diligis, Domine*, ait Sapiens, Sap. XI. *omnia, quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti*; *Omnis enim Artifex diligit opus suum.* 9. Ethic. Amor verò Salvatoris cunctos mundi excedit amores:

I. Amorem naturalem, qui est inter patrem, matrem, & filium; nulla enim mater filium in tantùm dilexit, quantùm ipse Dominus nos amavit. Et ideò inquit Esaias c. 49. *Nunquid oblivisci potest mater infantuli sui, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego non obliviscar tui. Ecce, in manibus meis descripsi te*: Illa autem scriptura non fuit facta calamo, aut atramento artificiali, nec in chartâ animalis mortui; sed calami fuêre clavi, atramentum sanguis ejus pretiosus, scriptores perfidi judæi ac milites, charta verò delicata ipsius caro in Cruce extensa, literæ fuerunt cicatrices.

II. Amorem Matrimonialem; si enim uxor fornicatur á viro, repudiata ulterius, ut communiter, non recipitur: verùm si hominis anima Christum sponsum deserit, ac diabolo adultero consentit, eam tamen Christus pænitentem recipit.

III. Amorem Socialem, qui est inter amicos; nullus enim homo pro inimico mori vellet: vix autem, qui pro amico bono: Hæc tamen perfecta est Charitas: nos autem non eramus justi, sed impii; Et tamen Christus pro nobis mori voluit.

LXV.

AMARE LICET SI POTIRI NON LICET.

Caſſus amor nihil eſt; quid enim ſine fomite flamma?
Fruſtrà eſt, invitâ ſiquis amat venere.

LXV.

AMor à naturâ homini est insitus. Ad hunc affectum si institutio recta accesserit, nihil in mortalibus magis eximium. Malè nihilominùs severi homines amorem aversantur, eumque fœdâ & enervi imagine sibi fingunt: quo nihil in humanis rebus sinceriùs, modò in justis limitibus, & à virtute factis, ardens, non etiam suo incendio, quæ vetantur, corripiat. Neque in adolescentibus tantùm, aut maturæ ætatis hominibus blanda illa cupiditas concitatur; sed & pueros in innoxiis sollicitat annis, ut intelligas hunc ignem dignis pectoribus pene non tam accedere, quàm innasci. Nec existimes, in dispari tantum sexu hunc affectum convenire; Nam & Alcibiadem Socrates amavit, nec Lycurgus in turpem instituit disciplinam, ne quis juvenum suo amatore vacaret. Hic amor quidam benevolentiæ nexus est, quem amicitiam appellaveris; itaque AMA.

LXVI.
VERITATIS PRÆMIUM

Qui veritatem prædicat,
Tandem misellus vapulat.

Obse-

LXVI.

OBsequium amicos, veritas odium parit. Animalia complura Leo suum in spelæum vocârat; approperante Lupo, petiit Leo, quonam pacto sibi regia sua probaretur? nimium quantum fœtere, Lupus infit; hac veritate objectà discerptus est Lupus miser: vulpes verò cum se catharro laborare diceret, salvá evasit; Sic etiamnum plures

——— ———*Astutam servant sub pectore vulpem.*

Et jam veritas exulat aulis: regnat palpatio. Audax ibi, qui loqui veritatem audet. Amos, 7. c. Idololatriam Jerobœ Regi exprobrans, à summo Pontifice ejicitur aulà & regno. Ut Balthasaro Regi Babiloniorum veritas annuciaretur; non ausus est Deus ei virum mittere, sed manum hominis scribentis contrà candelabrum in superficie parietis aulæ regiæ. Dan. 5. 4. Nathan Propheta Davidi nunciasse veritatem jussus à Deo, antè altè petit exordium, quàm ad rem descendat: & parabola de ove pauperis cæsa á divite ob luxum convivij, eum circumvenit; Lataque ab Rege sententia, edixit demum: 2. Reg. 12. *Tu es ille vir &c.* Adeò plena est periculi functio aulicæ potentiæ veritatem insinuare; Quocircà benè Lucanus:

——— ——— ——— *Exeat aula,*
Qui cupit esse pius; nam
——— ——— *Virtus, & summa potestas*
Non coeunt.

LXVII.
AUT LAPIS AUT GLACIES.

Hart als ein Stein iſt/der nicht jung liebet in Ehren/
Froſtiger als Eyß iſt/der keine Wärme fähet.

LXVII.

DEI mandatum eſt, ut nos proximumque diligamus. Amor duplex eſt: Amicitiæ, quo amamus alterum, propter ſe ipſum: Concupiſcentiæ, quo amamus alium, propter emolumentum ex ipſo. Ille huic præſtat: Utroque ſummè diligendus eſt Deus:

I. Concupiſcibili; 1. Quia Proverb. 3. *Omnia, quæ deſiderantur, huic non valent comparari.* 2. Hinc Moyſi ait, Exod. 33. *Oſtendam tibi omne bonum.* 3. Exclamat S. Anſelmus: *Cur ergo per multa vagaris, ô homuncio, quærens bona animæ & corporis? Ama unum bonum, quod eſt omne bonum, & ſatis eſt.*

II. Amore amicitiæ amandus Deus eſt, quia Deus eſt. 1. Pſ. 68 *Quid eſt mihi in Cælo, & à te quid volui ſuper terram, Deus cordis mei, & pars mea Deus in æternum?* 2. Non vult amore profano diligi Deus: ſed amore, qui ſit omnia ſuper. 3. Hinc D. Thom. in Opuſc. de Amore Dei, ait: *Dei proprium eſt, ut ſit centrum totius amoris; eſt enim ſummum bonum; cui proindè debetur omnis amor.*

Amandus verò eſt proximus, propter Deum.

LXVIII.

COMITATUR MÆROR AMOREM.

Post Venerem triste est animal, sed regula paucis
Stringitur exemplis, quod tibi schema refert.

Mæror

LXVIII.

MÆror amorem comitatur. Nimis, quàm certum; itaque cave sis omnes pudicitiæ hostes, præsertim temperandum oculis, ne in fœminas, potissimùm si comptulæ sint, curiosiús defigantur; imò, ut etiam tui ipsius minùs decentem aspectum declines; Sic ægris noxios cibos, ne quidem videri sinimus, ne concupiscant. Libri quoque turpes abjiciendi. Sunt homines (propè canes dixerim) ut quas obscænitates ipsi admiserint, non pudeat, quasi fœdum vomitum projicere in miseras chartas, unde alii legendo resorbeant; perindè ac si forent parùm in cesti, nisi alios suis sordibus incestarent. Ita proponitur & propinatur tartareum fel sub melle, & in auro Babilonicæ meretricis, miscetur præsens venenum. O calamos Syrenes! ô Lenones libellos! Venio ad imagines fœdas, spectacula eò periculosiora, quò fixiûs diuturniusque spectari possunt. Hic est scopulus multorum fœdo naufragio infamis; nam didicêre, quod spectârunt. Quas habes ejusmodi imagines, perde ne te perdant. Tandem familiaritatem cum mulieribus fuge. Hîc sunt syrtes, hîc scillæ, hîc charybdis, hîc blanda exitia Syrenum, hîc quicquid uspiam est castis moribus formidandum.

LXIX.

SCIENTIA SINE PRUDENTIA NIHIL.

Quid rem scire juvat, nisi scis, quo tempore agenda
Prudenter, quo sit res quoque tuta loco?

Qui

LXIX.

QUi supra pueros sapiunt, posteà infrà decus virilis prudentiæ delirant. Equis certè, juvencisque, in primorum annorum libertate in curiosos impetus effundere concedimus, ne tunc primùm robur enascens timeat ad vincula accedere. Adeò cæcæ mentes, quod in cæteris animantibus videmus, in nostris pignoribus aut negligimus, aut nescimus. Neque tamen in infinita libertate prima hæc ætas dimittenda est. Sit illis mediocris terror supplicii, summa parentum reverentia, & semper, quantùm sibi liceat, ignorent; Nam si procax est alicujus pueritia nimiaque ferocia exuberat, tunc facessant lenitatis ista præcepta, tumorque, naturæ vitio enascens, quem sæpe parentem lenitas ad ulceris maturitatem fovet, adhuc crudus ac facilis exsecetur. Hoc modo lepida pueritia suæ & parentum voluptati relinquetur, &, postquam expleverit stultitiam innoxiarum cupiditatum, ipsa ætas paulatim studia mutabit, radicesque virtutum adolescent, quas ipsi jam non impetu, sed judicio amabunt. Tunc afferent ad adolescentiam, & ad crepusculum prudentiæ, mentem liberam placidamque, quæ ad illius lucis pulchritudinem vi suæ institutionis obversa sit.

LXX.

VIS CONSILII EXPERS MOLE RUIT SUA.

Fortiter ut quid agas, nisi agas prudenter, idemque
Pondere in exitium præcipitatur onus.

LXX.

CUnctis in rebus consilium, & ratio, & prudentia adhibenda sunt. Minus præmeditatè nil agendum, nî pænitere mavis;

Quicquid agis prudenter agas, & respice finem.

Sero sapiunt Phryges. Post factum pænitet actum. Seneca in Lib. de 4. virtutibus, ait: Tria sunt ad prudentiam pertinentia: præterita recogitare, præsentia ordinare, & futura prævidere; ideò de imprudentibus dicitur Deut. 32. *Gens absque consilio est, & sine prudentia. Utinam saperent*, scilicet præterita, *& intelligerent*, scilicet præsentia, *& novissima providerent.* Tempus præteritum recolendum, à Deo illud nobis fuisse concessum, ac propriè nostrum, certum & indultum: præsens autem ac futurum, est omnimodè incertum nobis; dubium, & in solius Dei potestate situm. Præsens quod attinet, cùm id adhuc divina bonitatis nobis concesserit, pœnitentiæ ac emendationi vitæ, bonisque operibus tribuendum est. Futurum attendendum, per firmum in cæpto bono perseverandi propositum. Quid prodest Vineam magno labore plantasse, si antè vindemiam vites, jam uvis refertas, excidas & evellas. Sic planè nihil proderit nobis, quamvis multa præclarissima præcedentibus temporibus operati fuerimus, si antè finem desistamus.

NA-

LXXI.

NATURA DEPROPERAT EDERE NOVAS FORMAS.

Mirâ naturæ vice fœmina masculus extat,
Et quæ sponsa fuit, jam tibi sponsus erit.

Omnium

LXXI.

OMnium rerum sunt vices. Inversus est mundi ordo:

Esse equus optat bos piger, optat arare caballus.

Virgo virum, vir fæminam agere pervellet. Et currus bovem trahere perspicitur, Alter in alterius officium irrumpere, adeoque nemo suâ sorte contentus esse. Qui subest, præesse vult, atque imperare; idque totum ex vana animi elatione provenit, quæ tamen dejicitur deprimiturque; etenim.

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriuntq; summos
Fulmina montes.

Sed: *Beatus ille, qui procul negotiis,*
Paterna rura bobus exercet suis.

Humilitas exaltat. Quantùm origo fontium deprimitur, tantùm ascendunt ipsi. Te jactas eum, qui non est; & superbis. Ridetur meritò Epicurus, quod se sapientem diceret, & hoc ipso esset insipiens. Humilitas beat. Quo eam amplectimur arctiùs, hoc plura in nos bona confert.

LXXII.

SUAS QUISQUE PARTES RECTE ET RITE AGERE STUDEAT.

Maturè sapiens trutinat, citò perficit, at post
Actus, Concilium concipit insipiens.

LXXII.

REgum ſapientiſſimus prævidens pleroſq; mortalium, longa ſibi inaniter infuturum ſæcula polliceri, ſingulos hortatur à vanis hujuſmodi conceptibus abſtinere, nec ſolùm non in plura annorum luſtra ſed nec in craſtinum diem durationem conjicere, inquiens Prov. 27. *Ne glorieris in craſtinum, ignorans, quid ſuperventura pariat dies*; q. d. Ne glorieris de futuris, dicendo; Cras genio indulgebo. deliciis me tradam, agros emam, plantabo vineam, de hoſte meo me vindicabo, aut aliam vitæ rationem inſtituam; neſcis enim an craſtinâ die ſuper victurus ſis. Verè Horatius:

Quis ſcit, an adjiciant hodiernæ craſtina ſummæ
Tempora dii ſuperi?

Quàm multi illâ ipſâ horâ ac momento, quo vel maximè ſe vivere, ac deliciis vacare arbitrabantur, extincti ſunt?

LXXIII

NON OMNIUM RATIO CONSTAT.

Multa negat Ratio: at vera Experientia monſtrat;
Si hominem cauſa, reſibi teſte, latent.

Noſ-

LXXIII.

NOſcitur, non omnium rerum conſtare rationem, ſed experientiam; Undè enim provenit, quòd, cùm tria ſint lucidiſſima, Oleum, Argentum, & Ignis, ac nihil habeant in ſe nigredinis, dant tamen aliis, quæ non habent; nam Oleum lucidum nigras maculas infundit. Argentum candidum lineas nigras tingit. & Ignis fulgidus ligna ac paleas nigra facit? Quid eſt, quod paleæ tantæ ſint caliditatis, quod poma cruda maturant, & tantæ frigiditatis, quòd nives mediâ in æſtate conſervant, ne fluant; cùm tamen calidum & frigus ſint contraria, & duo contraria in eodem ſubjecto eſſe non poſſint? Calx, in quo ignis latet, & cùm naturaliter aqua ignem extinguat oleumque ignem nutriat: tamen ſi quis aquam in calcem infundat, mox ignis latens urere incipit, & ſi oleum affundatur, mox ignem illum extinguit? Adamas ferro non frangitur, ac nullo conſumitur igne, & hircino tamen ſanguine molleſcit. Sapiens ait: *Cunctæ res difficiles, non poteſt homo eas explicare ſermone*, Quid, quòd fulmen aliquandò manum hominis ferit, & tamen chyrothecam, in quâ manus erat, non lædit? Argentum in marſupio liquefacit, & marſupium ipſum non urit? aliquandò vas percutit & confringit, & tamen vinum, quod naturæ liquidæ eſt, per tres dies, vaſe fracto, non fluit? Reddant rationem de his minimis, qui divina requirunt.

LXXIV.

VIRTUTE AN DOLO.

En vapor ignivomus rupes clam rumpit & arces,
Millia quas equitum vincere non poterant.

Sapien-

LXXIV.

SApientia dolusq; ac stratagemata Ducum sæpiùs hostem, quàm armatorum impetus evertunt; Ob hoc variæ illorum fuerunt quondam coronæ, Gemmatæ, Aureæ, Vallares, Murales, Rostrales, Civicæ, Triumphales. Summam rerum præclarè gestarum mercedem Romani existimârunt, si suos Imperatores, Duces, Equites, Antesignanos, cæterosq; milites strenuos, (pro suo quemque tamen merito, dignitate, gradu, commissaque provinciâ) certis coronis honestarent. Triumphalis, laureis, ramis, baccisque circumtexta, invictis triumphatoribus offerebatur, Quibus, ut hostium victoribus & domitoribus, totâ Urbe Româ magnificis curribus & rhedis circumvectis, triumphum agere Senatus ipsius decreto fas erat. Prius tamen edocto senatu de quinquies mille hostibus uno prælio cæsis. Tribuno militum, Equitive, qui hostium obsidionem strenuè sustinuissent, ab iis, qui liberati servatique fuerant, dabatur Corona obsidialis, sive graminea, omnium honoratissima, illustrissimaque. Querceis alii foliis ac fastigiis textâ coronâ donabantur. Muralis dabatur corona ex auro conflagata illi, qui primus vi atque armis hostium mœnia transcendisset. Alii aliis decorabantur; nec inquirebatur, an virtute aut dolo evasissent victores.

LXXV.

LABORE ET FAME.

Quos vis insanos domat haut privata parentum,
Hos labor emendat publicus atque fames.

LXXV.

INobedientibus ac protervis isthæc merces tribuitur. In has eos angustias nonnunquam Gula redigit, inobedientia, pravaque societas, otium, lusus, vitiaque complura. Quare ad rectam filiorum institutionem Parentes tenentur; & nemo ignorat, quanti ad Reip. salutem, si probè curetur, & ad ejusdem perniciem intersit, si negligatur. Quemadmodum Dei jussu liberi parentibus honorem, amorem, obsequium, atque obedientiam in omnibus, quæ rationi sunt consentanea, debent; ita & ejusdem summa voluntas est, ut parentes Liberis amorem præstent, illos alant, bonisque moribus instituant. Ecclesiasticus ait c. 7: *Filii tibi sunt erudi illos, & curva illos à pueritiâ illorum.* Vides hîc quàm serio Deus parentibus Liberorum curam imperet? Sit ergò prima ea parentibus cura, liberis non aurum, non peritura fortunæ bona cumulare, sed virtute & sapientiâ exornare. Liberos qui ditare potiùs studet, quam probos mores docere, similis est illi, qui neglecto pede calceos curat, ait Plutarchus de Liberorum educatione. Novellam & teneram adhuc arborem facilè est aut curvam in altum surrigere, aut in quamcunque libet partem inflectere, cujus deinde annis roboratæ vitium mutare nemo potest.

LXXVI.

INVENTIS NON FACILE EST ADDERE.

Alata inventa est mola, corpore mobilis olim;
Corpore jam immota est, mobilis at capite.

LXXVI.

Qui non assuescit virtuti, dum juvenescit,
A vitiis nescit desistere, quando senescit.

Atramenti guttæ, quæ candidam vestem aliquam fædant, si statim lavantur, facilè delentur: quod si eas senescere sinimus, vix tolli possunt. Plantæ, si in eo loco, in quo natæ sunt, relinquuntur, at nullum, aut certè amarum afferunt fructum; & ideo transponi debent, & hoc maturè; quia si duriores fiunt, difficilè alibi radices agere poterunt, & si agant tenuissimæ erunt, & exiguæ virtutis, ita ut possint à quocunque vento avelli; Ita etiam si puer in pravâ illà inclinatione, in qua natus est, relinquatur, quos afferet fructus, amari erunt; ideò antequam durior disciplinæ & institutioni fiat, transponi debet, ut optimas in virtute radices agat, neque facilè tentationum ventis possit avelli. Malorum filii malâ depravati disciplinâ, rebus omnibus inutiles sunt, præterquàm quod diabolo tradantur in escam, & sæpè permitit justo judicio Deus, ut qui virtute non educati, cum jam grandiores sunt, parentibus parere recusent, neque canitiem eorum venerentur, quos neque Deum ipsum venerari docuêre.

LXXVII.

ΑΠΡΟΣΩΠΟΛΗΠΤΩΣ.

Nec rubor, aut pallor cohibet me dicere verum
Vel diviti, vel pauperi.

LXXVII.

COrruit Verias in plateâ. Inundavit mendacium. Illa est exosa Dynastis. O rem deplorandam! Potentes rerum adeò fastidire verum. Verè Comicus: *Obsequium amicos, Veritas odium parit.* Unanimis est impiorum concordia ad pietatem & veritatem impugnandam. Omnia vitia contrà unam virtutem conspirant, omnia falsa unam veritatem impugnant. Verùm scriptura, Libri vera annunciant, nemini parcunt, revelant iram Dei de cœlo super omnem malignitatem hominum. Nihil ad gratiam proferunt. Non externas hominum qualitates, divitias, potentiam, formam, nobilitatem, sexum, atque id genus alia respiciunt, arguunt peccantes, Veritatem docent. Aliud nihil, quàm quod suggessit Veritas, Orbi detegunt.

LXXVIII.

INVIDUS ALTERIUS REBUS MARCESSIT OPIMIS.

Nec quicquam invidies oberit, cui fata favendo
Prosunt: quod Dii dant, nemo vetare potest.

LXXVIII

ANacharsis Philosophus causam plerique doloris hominum rogatus edicere, ait: Invidia est quâ plùs de alterius prosperitate ac virtute plerique dolent, quàm de vitiis. Isid. Nulla est virtus, quæ non habeat contrarium invidiæ malum. Sicut eos, ait Stobæus, qui in sole ambulant umbra sequitur, ita incedentis per gloriam comes est invidia. Ideò Themistocles Dux Athen. teste Plutarcho, juvenis dictitabat: Novi gesta mea necdum famam mereri; quod ea nondum invidia comitatur. Ut rectè quidam invidiam appellarit fortunatorum antagonistam. Similis draconi, Apocalyp. 12. qui caudâ suâ stellas trahebat; Ita virtutes in anima rutilantes nititur obfuscare Invidia. O quot ista Mægera tragœdias civit! Angelos concivit ad rebellionem. Cain. Gen. 4. armat in fratrem. Fratres Gen. 37. in Josephum, Esau in Jacobum Gen. 25. Saulem in David, 2. Reg. 14. Deniq; Sapient. 2. *Invidia diaboli mors intravit in orbem.* O viperam, genitricis ventrem disrumpens, ut vivere non incipiat, nisi per mortem parentis! O rubigo edax domicilii sui! O arcana, vertis in venenum, quod attingis! Tria sunt, quæ altissima quæque infestant:

Summa petit livor, perflant altissima venti;
Summa petunt dextræ fulmina missa Iovis:
——— *Nec magnas patiens exurgere laudes*
Invidia.

TAN-

LXXIX.

TANDEM PATIENTIA VICTRIX.

Non laben[illegible] [illegible]alce reſiſtunt:
Fruſtrà etiam imbellis bella repellit homo.

LXXIX.

NE Hercules quidem contrà duos. Sæpe quidem in variis regionibus everſi ſunt Reges; quibus expulſis, & per veræ libertatis imperitiem, devotis, ſucceſſit aut cæcæ popularitatis imperium, aut permiſſa proceribus potentia, id eſt, multiplex, pro unico quod expulerant, regnum. Ac ut membra, quæ violentia de naturali ſede dimovit, non niſi per violentiam in articulos ſuos redeunt, ita provinciæ, quæ hoc modo ab optimo gubernationis genere diverterant, priùs errorem multis cladibus expiarunt, quàm antiquæ, & à ſe projectæ rectitudini redderentur. Subeundum itaque jugum eſt, ſi excuti nequit. Ferendum patienter. Suſtine ac patere, ne patiaris. Patientia colligit roſas. Excrementicià hirundinum fæce excæcatus Thobias, ſiniſtrum illum caſum tulit coſtantiſſimè. Quum Cambyſes Rex Perſarum, filium Præxaſpis (à quo monitus fuerat vitandæ ebrietatis) ſagittâ confodiſſet, pater dolorem ſuppreſſit, atq; etiam regem laudavit, ut ſagittariæ artis peritum. Cato nullis unquam caſibus eſt mutatus, nulli ſuccubuit calamitati. Itaque magnanimus eſto.

ALIÆ

LXXX.

ALIENUM CONSILIUM.

Quid jactas vires animi? quid acumen adoras?
Nemo ſibi ſatis eſt; Rex eget ipſus ope.

Nemo

LXXX.

Utere consiliis, quia factum pœnitet actum.

NEmo ingenio suo fidat, aut industriæ. Propriis in causis Talpæ sumus : in alienis Argi. Dubiis in rebus Sapientum exquire consilium. Corona senum multa prudentia. At sincerum ii consilium dare debent. 1. Apocal. 1. Visus Princeps sedere in throno, & viginti quatuor seniores, albis, vestiti, circum; ita sunt candidi consultores; candor enim symbolum est puritatis. Sint quoque taciti; hinc prisci fanum Consilii habuêre subterraneum; quod celanda sint consilia : & in eo candidam aquilam cum crista gallinacea diversicolore; quòd quamvis pugnacissimis, Regibus consulere ad pacem debeant. Hen. Farn. l. 1. de sim. Reip. Lacones, nacti victoriam stratagemate, sine sangvine multo, bovem Marti : at multo cum sangvine partam, Gallinaceum offerebant. Ergò Consiliarius imitetur Deum, dicatque cum eo, Jerem. 29. *Ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis.* Ælianus prodit, Persis in more fuisse, ut consulere volentem. Reip. sisterent in laminâ aureâ, Hanc ferebat præmium, si Reip. salutare ipsius consilium accidisset : Sin infelix; virgis plateatim cædebatur. Consiliariorum ergò tarda & firma sint consilia, Valeat apud ipsos Delphicum istud : *Festina lentè.*

LXXXI.

TALIS FORTUNA.

Quam fragile eſt fortuna bonum? ſic molle repente
Frangitur ut vitrum! Prô mala fida Dea!

FOR-

LXXXI.

FOrtuna vitrea est; cùm splendet, frangitur. Permulti ex prosperâ fortunâ ad humilem miseramq; redacti sunt. Dionysius junior Syracusis (ubi tyrannidem exercuerat) pulsus, exulavit Corynthi, ibiq; Ludimagistrum egit, teste Cic. Polycrates Samiorum tyrannus, post multos ridentis fortunæ Zephyros, ab Orcete, Cyri Præfecto, superatus, & suspendio affectus. Xerxes, qui Ægyptum subegerat, à Themistocle victus, ab Arthabano est interfectus. Mithridates rex Ponti, qui annos quinquaginta Romanos variis cladibus affecerat, Asiam occupaverat, Quintum Oppium Proconsulem, & Aquilegum Legatum in vincula conjecerat, à Lucullo primum, deindè à Pompejo superatus, mortem sibi intulit. Tarquinius Superbus regno pulsus est. Horat. lib. 1. Serm.

———— Inde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit.

Senior verò Marius, qui septies Consul fuerat, de Jugurthe triumphârat, Cimbros & Theutones subegerat, Apulejum & Glauciam seditiosos interemerat, victus à Sylla aliquamdiu delituit in Minturnensium paludibus. Ovid. lib. 4. de Pont:

Ille Iugurthino clarus Cimbroq; triumpho,
Quo victrix toties consule Roma fuit;
In cano Marius jacuit, cannaq; palustri,
Pertulit & tanto multa pudenda viro.

LXXXII.

TALIS AMOR.

Heu! quàm vanus amor? Cui nunquam fidere tutum,
Fit cito cæcus amor, vanus abitque citò.

LXXXII.

AMor eſt pulchritudinis deſiderium. Plotinus triplicem conſtituit pulchritudinem: quæ nihil aliud eſt, quam gratia ex plurium concinnitate coorta; atque eo vel ex animo, ex virtutibus parta; & venuſtas nominatur; vel in corpore ex lineis, & coloribus ſimul maxima congruitate coaleſcentibus; & decus eſt poſtremo ſonorum jucunditas pulchritudinem reddet vel maximam. Hæc pulchritudo tres habet ſenſus illi ſubſervientes, interiorem mentis oculum, corporis viſum, & aurem accomodam ſonis percipiendis, tactui vero nullus relinquitur locus; Valeant igitur libidinis incendia, fugetur procul intempeſtiva titillatio. Obſcænus namq; amor hominem in alium mutat; ac ſæpè evenit ut bruteſcat. Æſtus venereus Euphrati ſimilis eſt, rapidiſſimo & vorticoſo flumini. Nefas eſt. Ignis eſt. Tali ab igne procul! Parva ſcintilla magnum cauſat incendium. Iſti ſunt pauci ex numeris, Luxuriæ effectus, Momentaneum, Æternum.

LXXXIII.

RARUM INGENII ET JUDICII CONNUBIUM.

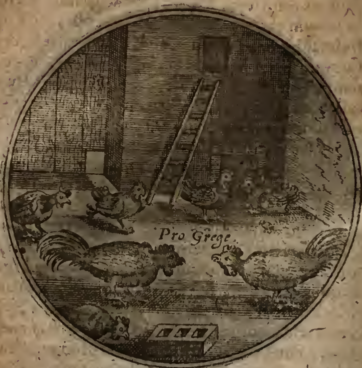

Judicio ingenioque valet raro unus & idem;
Ingenio sua vis: Entbea judicio est.

LXXXIII.

PRæstans est in gerenda Rep. prærogativa, posse magnis & virilibus ingeniis, quæ rei familiaris angustia aut aliæ difficultates premunt, propitiam manum dare, & veluti adesse Naturæ implorati. Quod ut illi facere est decorum, ita nec impunè possunt omittere, scilicet vel tacitâ indignatione bonorum castigari, vel assiduâ exprobrantis virtutis imagine apud se hanc culpam luentes; cùm enim hoc ipso attolli meruerint, quod aut sint, aut credantur, primæ illius & prudentis industriæ viri; quid morantur suam sortem agnoscere, & ingenij similitudine junctos cognata charitate complecti? Nec ignorant, qui ii sint, aut undè petendi. Benè consultum genesi humano, tanta præstantium animorum messis esset, ut, distributis inter illos rerumpubl. negotiis, superessent adhuc vacui aliquot superfluo & inutili munere à Numine Orbi donati. Multò parciùs cum felicitate hominum actum, rarumq; in omni ætate ac populò fuit altum ingenij acumen, purum, aptumque omni vitæ cuicumq; incubuerit, excultum disciplinis, exertá fortiq; verecundia natum omnia nec quid nimis audere. Illas mentes cùm Optimates vocant in publicæ felicitatis partem, se ipsos quidem primum, quasi illius genij participes, commendant, tum Reip. nervos addunt, nunquam pulchriùs, quàm à Sapientibus gubernatæ.

LXXXIV.
INCULPATA TUTELA.

Et justâ causâ, paribus quoq; cominus armis.
Vim vi licet repellere.

LXXXIV.

Vim vi repellere licet:

Duella perduellium deteſtabilia ſunt. Quid? Iſtane vera nobilitas, repetere cum ſangvine vindictam? Hæc verò barbara eſt feritas. Si homicidia vel pariant, vel tueantur nobilitatem, jam quintum Decalogi præcipiet iniquitatem; quod prohibet duella & vindictam. O perverſum nefas! Vera nobilitas virtutem agnoſcit parentem, & colit; non impietatem. Ovidius in lib. de vetula canit:

Nobilitas hominis mentem frænare furentem.

Et: —— —— —— —— —— *Virtute remotâ,*

Migrat in exilium nobilitatis honor.

Vindicta hæc, & victoria eſt, Irâm viciſſe ſuam. Et

Fortior eſt, qui ſe quàm qui fortiſſima vincit,

Mœnia.

Ambroſius, Chryſoſtomus, homil. de David? admirabiliorem ajunt fuiſſe Davidem ignoſcendo Sauli, quàm vincendo Goliam; Quare, Magiſtratûs, ferro in duellorum victores animadvertite: in victos & victores excommunicationis fulmina torquete Præſules: Paſtores cæſa cadavera cœmiteriis arcete. Jerem. 22. *Sepeliantur ſepulturâ aſini putrefacti, & projecti extrà portas Jeruſalem*; Nam Pſal 138. *Viri ſangvinem declinate à me.*

LXXXV.

AVARITIÆ MALA.

Claudianus ita de avaro canit.

Plenus sævitiæ, lucriq; cupidine fervens;
Non Tartessiacis illum satiaret arenis.
Tempestas pretiosa Tagi, non stagna rubentis.
Aurea pactoli, totumq; exhauserit Hermum,
Ardebit majore siti.

Ava-

LXXXV.

AVaritia eſt infelix malorum radix. Duæ res, quæ maximè impellunt ad maleficium; Luxuries, & Avaritia ſunt, ait Cic. lib. 2. ad Heren. Val. Max. l. 3. Avaritia neque habendo fruitur felix; & cupiditate habendi miſerrima eſt. S. Chryſoſt. in Matth. Avaritia eſt inſatiabilis ebrietas, injuſtitiæ fomes: Avarus communis omnium hoſtis. Hier. Avaritia eſt burſa Principum, cellarium latronum, rixa parentum, ſibilus hominum. 1. Tim. 8. *Eſt radix malorum omnium.* S. Baſilius Hom. 17. in Diteſcentes: Mare terminos habet: nox leges non tranſgreditur: ſolus avarus nullum circumſcribit tempus, terminum neſcit: ſed ignem imitando, omnia comprehendit, ac depaſcitur Mich. 6. *Adhuc ignis in domo impii, theſauri iniquitatis*; Quæ iſta? Menſura minor; iræ plena.

LXXXVI.

Scaurus habet villas, urbana palatia nummos
Prædiaque innumeris prædia bobus arat.

Fabricat ex uno fraudando ſtellio nummum,
Centena : heu tanti lucra nefanda mali ;
Huic tamen aſſiduè major sua creſcit habendi,
Nunquam divitiis exſatiata famas.

Au-

LXXXVI.

AUguſtinus in Epiſt. Avaritiam inferno comparat: Infernus enim quantos mortuos devorat, nunquam dicit: Satis eſt ſic, etſi omnes theſauri confluxerint in avarum, nunquam ſatiabitur. Stroza pater avaritiæ notam cuidam imponit Scauro ubi ait: Iſai. 57. *Cor impii quaſi mare fervens, quod quieſcere non poteſt*, Inprimis Avari; Nam Chriſ-ſtom. hom. 36. in Matth. Ut ſine fluctibus mare nunquam; Sic animi avarorum nunquam abſq; turbatione. Et antequam priora componant, alia invaſerunt. Hugo de S. Vict. l. de clauſtro animæ. Superbia clauſit diabolo cœlum. Gula Adæ paradiſum. Avaritia diviti aperuit infernum. Secundùm iſtud 1. Tim. 6. *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, deſideria multa, & inutilia, & nociva, quæ mergunt hominem in interitum, & perditionem.*

Scaurus habet villas, urbana palatia, nummos,
Pinguiaque innumeris prædia bobus arat:
Hic tamen aſſiduè major ſuccreſcit habendi
Nunquam divitiis exſatiata fames.

LXXXVII.

AMICUM DESSIDIUM.

Et canis & felis concordia rara: sed ambo
Sæpe solent rixas dissimulare suas.

Duo

LXXXVII.

DUo contraria ſe mutuo expellunt. Canis & Felis rarò concordes. Amicitia ficta ac ſimulata eſt. Fel ſub melle latet. Fide ſed cui vide. Loquuntur pacem cum proximo: mala autem in cordibus eorum. Ejusmodi erat Judæ proditoris. Talis adhuc indies multorum eſt. Ptolemæus Judæus, Abobi filius, Socerum ſuum Simonem, Judæorum principem, convivio exceptum cum duobus filiis interfecit, regnandi cupiditate. Zopyrus Perſa benignè à Babiloniis exceptus, Urbem eorum Dario prodidit.

Proditor alterius, non tibi fidus erit.

Helena Deiphobum Trojanum, cui poſt mortem Paridis nupſerat, dormientem Græcis prodidit, foribus ejus apertis, autore Virg. Appollonius Samios, quibus erat præfectus, Philippo dedit occidendos. Boleslaus tertius Rex Bohemorum Moſchonem Regem Poloniæ ſimulatione colloquii exoculavit. Grimoaldus Pipini Filius, Dagobertum, Sigisberti ſecundi filium, fidei ſuæ poſt mortem patris commiſſum, interfecit, ut Auſtraſiæ regnum, cui præerat pupillus, ſibi vendicaret: Non itaq; omne, quod ſplendet, eſt aurum, nec, quod amicitiæ nomen habet, ſemper eſt amicitia.

LXXXVIII.

LUXURIANS AUDACIA.

Moris erat ſaltare ſolo: ſed videris ecce
Iam ſaltare ſalo, per glaciem Batavos

LXXXVIII.

MAgna mortalium audacia est ac temeritas: Poëtæ Phaëtonis arguunt temeritatem, quod patris currum acceperit regendum, quum tamen non esset idoneus auriga. Ovid. lib. 1, Trist.

Vitaret cœlum Phaëton, si viveret, & quos
optavit stultè, tangere nollet equos.

Gigantes ausi sunt jovem armis lacessere, & in eum scopulos jaculari, ut volunt Mytologorum fabulæ: Autor Æthnæ.

Tentavêre (nefas) olim detrudere mundo
Sydera, captivi& Iovis transferre Gigantes.
Imperium, & victo leges imponere mundo.

Icarus confictis à patre Dædalo pennis suprà modum intumescens, ausus est mediocrem parentis volatum deserere, & in sublime niti, donec liquefactis à Sole pennis, præceps deciderit in mare, Ovid. lib. 1. Trist.

Dum petit infirmis nimium sublimia pennis:
Icarus, Icariis nomina fecit aquas.

LXXXIX.

L'HUOMO PERSA, ID DIO DISPENSA.

Vana est imaginatio;
Scopum Jehova dirigit.

Hõmo

LXXXIX.

HOmo proponit, Deus disponit. Resistit Deus præsidentibus in robore, & per parvum quid: Nemroth robustus Gigas, ut diluvium fortè aliud evitaret, turrim moliri cæpit vastissimam: at Deus obstitit, quò minus perficeret: Homo, quanta moliris subindè? Sed, quia non ex, vel cum Deo, ideò retardat ea Deus. De cujus vi Psalm. 243. *Tange montes, & fumigabunt.* Sublime elude conatus, & in fumum abibunt. En Goliatham 1. Reg. 17. à verticead calcem obarmatum, terroriq; cunctis; à lapide sternitur non magno: à morbo Gigas & Rex. In exercitu Antiochi, 2. Machab. 6: ingens erat Elephas, & is ab uno Eleazare suffossus corruit. Elephántinos viros casus quàm levis perdit? Adamas fertur non nisi perægrè diffringi posse! ast ut unum fragmen absiliit, continuò in pulverem redigitur; Ita homo, etsi colosseus, & chalybeus; morbo tamen mortique cedit, inq; pulverem collabascit.

LXXXX.

LIBERTAS INÆSTIMABILIS.

Wormit kanſtu ſchätzen Freyheit?
Dann unerträglich Dienſtbarkeit.

LXXXX.

LIbertas pretiosior auro; etenim
Alterius non sit, qui suus esse potest.

In cavea non canit Luscinia. *Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? Super flumina Babylonis, illic sedimus, & flevimus, dum recordaremur tui, Sion.* Intolerabilis est servitus misera. Onus est gravissimum. Onera verò vitæ sunt varia: De hoc Ecclesiast. 40. *Occupatio magna creata est omnibus hominibus, & jugum grave super filios Adam, à die exitus de ventre, usq; in diem sepulturæ.* Oneris hujus pars est corruptibilis humana. Prælatorum austeritas. Hominum malitia. Mundi vanitas. Ipsa hominis vita quâ haud aliud onerosius. Onus quoq; conscientiæ est, nempè peccatum. Ab onere vitæ avocari tantò beneficium majus est, quantò gravius. Nec mirandum, inquit S. Hieron. Epist. ad amicum ægrotum, tom. 9. quod sic mortalium vita populetur in mundo; in quo nemo nascitur ridens. Malorum primitias in primis lachrymis gustamus. *Primam vocem*, ait Salomon. Sap. 7. *similem omnibus emisi plorans, & similis est exitus.* O angustum & anxium tempus vitæ, ubi cum initio nominatur & finis! Itaq; hinc avocari gratia est. Sæculum, ait ibidem S. Hieron. pelago comparatur; in quo rara sunt prospera, solus exitus securitatis est portus.

LXXXXI.

UTRUM PLUS PUBLICE EXPEDIAT.

Somnia portendunt, & vana sophismata multi,
Queis mola rem populi promovet una magis.

LXXXXI

QUi Sophisticè loquitur, odibilis est, & in omni re defraudabitur, ajunt Philosophi. Ejusmodi extitêre complures, ac parum Reip. adjumenti attulêre: Verum artificia, longo temporis decursu comprobata plùs incrementi atq; utilitatis intulerunt. Abietarii, sive fabri lignarii, Acupictores, sive Phrygiones, qui aurum & colores vestibus intertexunt. Actuarij, sive ab Actis Notarii, qui veloci stylo acta actionesq; describunt. Acupedarij optimi cursores. Alutarij, sutore coriacij, Amphoratli, pincernæ. Apiarij, Arcarij, arcarum fabri. Architecti. Arcularij, Aucupes. Aviarij, Aurifices. Aurigæ, curruum & vehiculorum ductores. Balneatores. Bractearii. Calceolarii. Calones, militum servi. Carnarij. Carnicoctores. Carpentarii. Caupones. Cellarii. Cæmentarii. Ceroplastæ. Chirurgi, medici vulnerarii. Fænisecæ. Fullones. Furnarij. Hamiotæ. Helciarij. Herbarij. Institores. Lactarij. Lanarij. Laniones. Lectarij. Librarij. Lintearii. Lixæ. Medicamentarii. Molendinarij. Myropolæ. Navitæ. Odorarij. Oeconomi. Oenopolitæ. Piscarij, alijq; diversarum artium cultores, usibus humanis apprimè necessarij. Apage Sophista.

LXXXXII.
VIUR POUR MOURIR, ET MOURIR POUR VIURE

Ut moriar, vivo, morior q;, ut postmodò vivam;
Nam cinere exusto mox redivivus ero.

LXXXXII.

MOrs sequitur vitam indubitata. Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur. Ut sidera in Oriente orta, post mille cursus ac recursus, demum in Occidente occidunt omnia; ita uno progressi ortu, occumbimus pari occasu: sed non eventu pari. Simonides Philosophus, Plut. teste in Consolat. ad Apollon. poscenti ab se Pausana, Rege Lacedæmoniorum, sibi è Philosophia mnimosynon promeret, è quo melior evadere posset, ajebat: Hominem te, & mortalem memineris. Noverat is Regis fastum, atq; animos; & nullum efficacius illo antidotum. Solon Athen. ad elatos Græcorum spiritus retundendos, templi Delphici valvis inscripsit: nosce te ipsum, quis, undè, quò tendas; Nam vivendo morieris; moriendoq; vives; Credimus namq; quod sicut Israëlitæ simul & Pharaonitæ, Exod. 14. sunt Ægyto egressi: verùm ad mare cùm ventum, hi submersi: illi egressi sunt in terram sanctam, sive vel morbo, vel vestium attritione; ita corpoaa ex terrâ egressa, judicii Divini mare transire habent; in quo peccatores peribunt, justi pertransibunt ad gloriam. Quales duo cum Joseph capti, Gen. 40. ambo è carcere sunt educti, sed hîc in malam crucem, ille ad pristinam dignitatem. Et verò potens est Deus nos resuscitare; Nam, qui ex nihilo creavit omnia, faciliùs potest idem mortuos ad vitam revocare.

LXXXXIII.

MUCHAS PALABRAS, POCAS OBRAS.

In caſſum irritas, catulo latrante, Leonem;
Facto opus eſt, quoties nil ubi verba valent.

Multa

LXXXXIII.

Multa verba, opera pauca. B. Jacobus cap. 1. admonens homines, ut ex divino verbo fructum perciperent, & secudùm illud operarentur, admirabili quadam similitudine explicuit, quod ex eo, quia illud audientes non servarent, proveniebat, quod illud opere non exequerentur, dicens: *Estote factores verbi, & non auditores tantùm, fallentes vosmetipsos; quia si quis auditor est verbi & non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo; consideravit enim se, & abiit, & statim oblitus est, qualis fuerit.* Posuit similitudinem viri; quia qui sunt viri, & non fæmineis moribus assuefacti, si faciem in speculo aspiciant, est tam celeriter, (& ut ajunt per transennam) ut statim obliviscantur imaginis suæ illic perspectæ: non ita mulier, sed prolixè se contemplatur, ac faciem secundùm speculum exornat. Siquidem ergò hîc S. Apostolus comparat verbum Dei speculo, advertite in eo maculas defectusque vestros, eosque corrigite, ac valdè prolixè in illo vos aspicite, ac secundùm illud animas vestras componite; ut fructum bonaq; opera proferatis.

PEN-

LXXXXIV.

PENSO ABSOLUTO.

Munia sic quisquis perragat sibi credita vitæ,
Mors donec solvat fessa laboris onus.

Uni-

LXXXXIV.

UNiversalis rerum omnium Dominus, qui nos vocat ad observantiam suæ S. Legis, est Dominus tantæ nobilitatis, ut de eo dicat David. Ps. 85. *Quoniam tu, Domine, suavis & mitis; & multæ misericordiæ omnibus invocantibus te.* Tanta ejus suavitas, ut ad se nominandum, non dicatur Dominus familias, quod est nomen Majestatis, sed Paterfamilias, ut nos confortet, ut libentissimè ad ejus servitium accedamus. Ut primum rationis usus illucessit, jam Deus est tecum, ne ad sathanam discedas. Sunt homines tam dulcibiles ad proficiscendum in vineam sathanæ, ut quamvis non vocentur, nec conducantur, aut aliquid præmii illis promittatur, omnes illuc pergant. O animæ Christianæ, quare non erubescitis, cùm tot vocationibus non respondeatis Perseverandum est autem in Dei servitio usque ad finem; Vita enim æterna non nisi perseverantibus dabitur. Matth. 24. *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.* Hanc conditionem sæpè repetit Scripturâ, ut eam tantò profundius animis nostris imprimat. Corona non datur inchoantibus certamen, aut cursum, sed currentibus usque ad metam. Stabilis mane in bono proposito, atq; in gratiæ statu firmus. Non aliud vult Scriptura sacra, dum monet, ne simus claudicantes, ne simus ut sidera errantia, ne ut Luna mutabiles.

LXXXXV.
OMNIA MERCURIO SULPHURE ET SALE.

Principium trinum est, quo cuncta creata ligantur;
Si dubitas, faciunt hæc resoluta fidem.

LXXXXV.

Multa in triplici numero sunt disposita.

SIc in Angelis tres sunt Hierarchiæ, in unaquaq; tres Ordines, in unoquoque Angelo tria distincta: Essentia, Virtus & Operatio.

Item Deus triplicem ordinem creaturarum instituit: Spirituales, corporales, & partim spirituales & corporales.

Hic numerus trinus frequens est, & mysticus in S. Scriptura.

Tres sunt filij Noë, ex quibus omnis natio derivatur. Gen. 6, 10.

Trium Deus specialiter dicitur, Abrahæ, Isac & Jacob. Exod. 3. 6.

Trium Dierum viam ambulant exeuntes Ægypto. Exod. 8. 27.

Tres in montem ascendunt: Moyses, Aron & Hur. Ex. 17. 10.

Tria erant in arca: Virga Moysis, Tabulæ Legis, & Manna. Hebr. 9. 4.

Tres erant Vrbes refugij ultrà citraq;. Deut. 4. 41. N. 35. 6.

Ter in anno Templum invisebant Judæi. Exo. 23. 17. &c. 34. 24.

Ter se Elizæus mensurat cum puero. 3. Reg. 17. 2.

Ter Daniel orat, ac ter genua in die flectit. Dan. 6. v. 10.

Tribus diebus Jonas est in ventre Ceti. Jonæ 2. 1.

Tribus diebus & tribus noctibus jejunat Esther. Esth. 4. 16.

In novo Testamento.

Tres Reges tria dona ferunt. Matt. 2.

Ter eundem sermonem orat Christus. Matt. 26. 44.

Tribus diebus in morte Christus. Mar. 8. 31.

Tribus diebus non-Manducans, nec bibens Paulus. Act. 9. 9.

Tres lingvas sanctificat Christus, sub quibus omnes aliæ. Jo. 19. 10.

Tres Apostoli in Transfiguratione. Luc. 9, 28.

Tres status & Imperia Christi: Cœlestium, Terrestrium & Infernorum. Phil. 2. 10.

Tres ab omni parte portæ in Civitate Dei. Apoc. 21. 13.

Hæc ex multis pauca.

LXXXXVI.

PURGATORIUM ANILE.

Nocte dieque gerit lites Plutonia Conjux,
Anne verò hac purgans sæva sit ignis anus?

LXXXXVI.

NOn est animal virulentius muliere malâ; Hinc Ecclesiast. 29. *Brevis omnis malitia super malitiam mulieris*; Undè significaturus Deus, nolle se ultrà misereri Israëlis, Oseæ mandat, ut ducat uxorem, filiamq; primogenitam nominet Absq; misericordia; quia non addam ultrà misereri domui Israel. S. Joannes Apoc. 9. scribit se admiranda vidisse: Locustas similes equis paratis in prælium, habentes caudas similes Scorpionum, dentes Leonum, capillos mulierum, & potestas earum nocere hominibus. Obstupescendum profectò, Spiritum Sanctum, ad declarandum locustarum harum malitiam, cuncta adeò horrenda apponere, equorum sævitiam ad prælia paratorum, Scorpionum virus, dentes Leonum, ac suprà caput earum capillos, mulierum ut malâ muliere nihil esse pejus denotaret. Sapiens ac breve dictum est: *Brevis omnis malitia super malitiam mulieris*. Eccl. 25. Benè Comicus.

Feris omnibus agreßior mala mulier;
Par est leanæ & mulieris crudelitas.

Euripides in Phænis:

Mulier efferacißimum malum est:
Ubi mulieres; ibi omnia malâ sunt.

Chrys. Quid Leone sævius? Quid serpentibus aut draconibus atrocius: Sed hæc animalia in malo, mulieri inferiora sunt.

Menander: *Mare, ignis, mulier tria mala:*

LXXXXVII.

ΔΕΥΤΕΡΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ.

Ætas quæq; vices habet, & sua temperat acta;
Præferat inventis ut meliora bonis.

LXXXXVII.

HUmani generis, ficuti cæterorum omnium, præcipua incunabilis custodia est. In arboribus rami nascentes obsequuntur Agricolæ: cujus ductu vel in altum enituntur vel ad terram proni deflectunt; Ita puerorum animi, parentum velut obstetricum manibus fingi possunt, certâ & in sequuturam ætatem mensurâ imagine.

In adolescentiam deindè productos, primamq; juventutem, ipse impetus sangvinis, viresq; jam se nimis cognoscentes, prorsus immutant, & animum abripiunt per in consultæ fiduciæ ac securitatis æstus. Tunc primum idonea deliciis ætas est, nec plus de voluptatum sensu gaudet, quam quod illas audeat impunè experiri. In posterum consulere ideò nesciunt, quia adhuc crudæ vires non reputant se obnoxias esse fortunæ: & præterea lætarum rerum species tunc animos ita implent, ut severiori prudentiæ, quæ primo aspectu molesta est, in iis nihil vacet.

Excipit juventutem stata ætas ac virilis, media inter adolescentiæ præcipitia, pondusq; senectutis. In hac adeò cum animo corpus viget, ut tunc demùm verè hominem esse credideris.

Sed hanc denique pulcherrimam vitæ partem senectus, velut aliquo æstu sensim inundans, sangvini primúm, & mox ingenio, suum frigus insinuat. Omnia solent anxiâ nimis cogitatione versare, tam quæ ipsi effugêre, quàm quæ alios perdiderunt. Sic rerum vertitur ordo.

LXXXXVIII.

LA LANGUE PERD LA LANGUE.

Sæpè parit petillans langvorem lingva: quid ergò
Lingva doles, quum tu causa doloris eris.

Peri-

LXXXXVIII.

PEriculoſum lingva membrum eſt; Ut veriſſimum ſit Jac. 3. *Qui non offendit verbo, hic perfectus eſt vir.* Quis perfectior Jobo? quem etſi omnibus membris percuſſerit ſathan; non tamen in lingva. Fortè ut hanc ad peccandum relinqueret potentem; Undé Job. 19. *Adhæſit os meum carni meæ, & derelicta ſunt tantummodo labia circa dentes meos.* q. d. omnia afflicta ſunt in me, ſola lingva ſuperat intacta. Fortè, quia tam eſt periculoſa, duplici eam Deus ſepto munivit. Plinius ait, duas in eâ venas eſſe! una ad cerebrum, aduſq; cor altera pertingens; id diſcmaus tum moderatu eſſe ſolicitam ac difficilem: tum orationis cum ratione & corde eſſe conſenſum oportere. Quare Eccl. 28. *Verbis tuis fac ſtateram, & frenos ori tuo rectos: & attende, ne forte labaris in lingva, & cadas in conſpectu inimicorum dæmonum.* Frena ſunt Dei amor, timor; pudor tui & hominum; ſilentium, ſecretum, detractionis odium.

O ſcintilla! quantos ſæpè das ignes?

Eccleſ. 22. metuebat Sapiens: *Quis dabit ori meo cuſtodiam, & ſuper labia ſignaculum certum; ut non cadam in ipſis, & lingva mea perdat me?* Plùs diffidebat lingvæ, quám fideret ſuæ ſapientiæ. Ac tantò ſapiebat diviniùs.

LXXXXIX.

NUBE PARI.

Cernis in exemplis Hecubam, quam duxit Adonis;
Si placidè & benè vis nubere, nube pari

LXXXXIX.

Si qua voles aptè nubere, nube pari.

V*Erè bonum est homini mulierem non tangere.* 1. Cor. 17. Quia uxorem accipere, est libertatem vendere. Socrates percunctanti, Quid sit uxorem ducere? ait; Quod nassâ concludi; ut enim nantes circum nassam pisciculi vellent intus esse; sed foris, qui sunt intus; ita uxorati ac liberi. Quæ his rosæ videntur, ac mella; istis sunt spinæ, ac fella. Nemo novit, ubi me calceus premat; ego sentio: dicebat Æmilius Paulus, cognatis disuadentibus, ne uxori pulcellæ, prænobili, daret repudium. Plutar. in Æmil. Paul. 4. Cicero repudiatâ Terentiâ, roganti Hircio suam duceret sororem, actis gratiis, negat amori & Philosophiæ convenire, nec eâdem sede morari posse. Hier. l. 1. contrà Jovinianum. Quare, ut Philemon Comicus ajebat, Hominem in vita semel concendere mare, mirandum est; at expertum repetere, hoc mirum. Mare malorum mulier.

C.

VERITAS MIRE PATESCIT.

Sæpè etiam eſt fatuus, vel ſimplex puſio vates:
Abdita cùm Fatum vera aperire volet.

C.

TAndem Veritas in lucem prodit, atque omnibus conſpiciendam ſe pæbet. Ex ore parvulorum, quin & ſtultorum veritas manifeſtatur; Et veritas tandem omnibus prævalet. Jucunda eſt illa Hiſtoria, quæ tertio Esdræ libro ad longum deſcribitur, quod ſc. tres Regis Darii Ephebi, cum ipſo Rege, ejusq; Conſiliarius, ac totius regni Viris Doctiſſimis, diſputârint, quidnam in toto univerſo Fortiſſimum exiſteret; Vinum primus, alter Regem tertius mulieres, præ omnibus autem veritatem eminere aſſeruit; Veritas enim manet, & invaleſcit in æternum; nec enim apud eam eſt accipere Perſonas, neq; differentias, ſed quæ juſta ſunt, facit omnibus. Benedictus Deus Veritatis. Et deſiit loquendo. Et omnes populi clamaverunt: Magna eſt Veritas, & prævalet.

F I N I S.

ntus ventus,
qui r similis
dsqui
...duxit. Illud
adulat...
paradisus
...unt
...ratio
...